

NOVA SERIJA

LASO

CIJENA 4 DIN BROJ 106

KOLORADO KID

Robert Ullman:

KOLORADO KID

»Laso« Nova serija 1975.

I

Pucanj se poput udarca groma razliježe prostorijom bara »Putniku«. Četiri plesačice ukočeno zastoje usred plesa. Debeli klavirist glasno šmrenuvši, prestade udarati po tipkama starog, raštimanog glasovira.

Desetak muškaraca što su stajali pored dugačkog šanka čavrljajući uz čašu pića, okrenuše se brzo kao po zapovijedi, a ruke im same od sebe kliznuše dršcima revolvera. Znali su, naime, da je mnoge u La Junti, u okrugu Animas u Coloradu, Pinguine-Joe ručnim kolicima odvezao na groblje, jer su prekasno povukli revolver.

Gotovo su svi ostali stolovi osim kartaškog bili prazni, jer su gosti zajedno sa stolicama jednostavno ležali na podu. Dvojica su gostioničara tako brzo nestala da su prisutni pomislili kako su ih progutala podrumska vrata.

Ispred kartaškog stola stajao je sagnut mlad muškarac, gotovo još dječak, držeći u ruci revolver iz čije se cijevi izvijala tanka koprena dima.

Velikim očima mladić je začuđeno i gotovo preplašeno gledao u sitnog kockara na čijem se iskrivlje-

nom licu očitovalo bezgranično čuđenje, kao da jednostavno ne može shvatiti kako se ispod svijetlog sedefastog dugmeta na lijevom džepu njegove košulje našla malena i gadna okrugla rupa.

Kockar bijaše veoma niska rasta a zvao se Faro-Jack. Imao je veliki nos, preklopljene uši i veoma uske, stisnute usnice. Nije ispustio ni glasa dok je polako kliznuo sa stolca na pod.

Mladić glasno kihne, a potom ruku s revolverom nehajno spusti do stegna.

Sve to nije trajalo dulje od minute. Toliko je bilo potrebno i prisutnima da ustanu i brzim pogledima utvrde što se zapravo dogodilo.

Faro-Jack je kartao s mladićem. Na mladićevom mjestu za kockarsim stolom ležao je samo još jedan zlatan dolar, dok su ispred sada praznog mjesta niskog kockara bili uredno složeni mali kupovi od po deset dolara, kao nepobitan dokaz da ih je prije jednog sata i ispred mladića bilo znatno više.

— Propustite me da prođem — zagrmi u stražnjem dijelu bara glas muškarca na kojem se na prvi pogled vidjelo da se u baru brine o redu,

Bijaše to veoma visok, krupan muškarac. Ispod košulje širom otvorene na prsima, nosio je kožnate korice privezane oko ramena a u njima zataknut veliki revolver.

— Svoj revolver još uvijek držiš u ruci — obrati se mirno mladiću koji je i nadalje zbunjeno stajao pored stola. — To je dobro. Neka stvar bude riješena pošteno. Halo, Bille, ti ćeš dati znak.

Mladiću je odjednom postalo vruće; u glavi mu je šumjelo. Njegov je pogled lutao s grubog i ravnodušnog lica visokog neznanca na lica ostalih muškaraca. Prisutni su, međutim, bili ravnodušni i gotovo nestrpljivi. Činilo se da mu ne mogu oprostiti što ih je omeo u zabavi.

A potom je mladić brzim pogledom uočio da su svi stali iza visokog muškarca promukla glasa. Nije dan se nije usuđivao stati u stranu plašeći se da ne bude pogođen metkom njegova revolvera. Visoki muškarac bio je, po svoj prilici, veoma brz u rukovanju revolverom, budući nitko nije vjerovao da bi mladić stigao ispaliti ijedan hitac kad čuvar reda u baru potegne.

— Ja ne želim — promrsi mladić tiho. Htih je ispustiti revolver, ali nije mogao pokrenuti prste. Bio je posve blijed.

— Nikakav znak nećeš dati, Bille — javi se odjednom mirnim, hladnim glasom neki muškarac i stane pored mladića. Nosio je tamno kokasto odijelo, poput snijega bijelu košulju sa crnom vrpcom, a na glavi sivi šešir. Bijaše otprilike iste visine kao i mladić do kojega je stao, samo mnogo plećatiji. Na njegovom suncem sprženom licu jasno su se

isticala oštre, pravilne crte. Ono je istodobno bilo i odlučno i mirno. Ispod sivog šešira provirivalo je nekoliko pramenova žućkaste kose.

— Ne miješajte se u to, stranče! To se vas ne tiče — javi se visoki čuvar reda prijateljski, ali se u njegovom glasu osjećao stanoviti prizvuk oštine.

— Pitat ću vas kad budem od vas htio nešto saznati — odvrti stranac i odmah nastavi: — Nikakve pucnjave neće biti ovdje. A ti, momče, zašto si upravo rekao da ne želiš pošten dvoboj? — obrati se uzbuđenom mladiću.

— Jer ne vidim razloga zašto bih se morao boriti s njim — odvrti mladić spustivši ramena. Njegov zvonki glas odzvanjao je prkosno i ljutito. — Kockar je varao u igri. Dobro sam to vidio. Već nakon prvog miješanja sumnjao sam da igra pošteno. Nisam često kartao i slabo se razumijem u trikove kod dijeljenja karata. No, to sam posve jasno vodio.

— Što si vidio? — zapita ga stranac.

— Da karte kažiprstom dijeli odozdo.

— I ja sam to vidio, jer sam stajao iza tebe. Faro-Jack je kao čovjek koji živi od igranja karata bio vrlo nespretnan, jednako nespretnan kao i u baratanju s revolverom. No, ti si nešto rekao prije nego što si potegao revolver. Čuo sam, ali nisam razumio.

— Rekao sam mu neka dijeli karte odozgo.

— Aha, zato je dobri Jack tako probljedio.

— Da. Odmah je ispustio karte i zgrabio revolver.

— I to sam također vidio, mladiću — reče stranac i ponovo se okrene visokom čuvaru reda koji ga je odmah u početku htio ljutito prekinuti, ali ga u tome spriječi neki neodređeni osjećaj opasnosti: — Želite li se još uvijek boriti s njim? — priupita.

Visoki muškarac pristupi bliže. Bio je veoma snažno građen i nije izgledao nimalo dobroćudno.

— Slušajte, gospodine. Nismo ovdje da zbijate šale s nama. Svaki onaj što se miješa u stvari koje ga se ne tiču, mogao bi se veoma loše sprovesti. Stoga vam savjetujem da se sklonite u stranu kako bismo srediili stvar.

— Niste li čuli da ga je Faro-Jack varao i da je prvi zgrabio oružje? A koliko naslućujem, ni vama nije promaklo da sam potvrdio njegove navode. Stajao sam iza mladića i promatrao igru.

Visoki čuvar reda postajao je sve nestrpljiviji, a onda položi ruku na držak revolvera. U njegovom promuklom glasu sve se jače osjećao prizvuk razdražljivosti i ljutine.

— Nećete nas obmanuti svojom pričom, gospodine. Okrenite Faro-Jacka i vidjet ćete da uopće ne nosi oružje. Otkako je prije dvije godine došao u La Juntu nikad ga nije ni nosio.

— Ne nosi oružje? — začudi se stranac. — Uostalom sam je sebi kriv za svoju nevolju. Načinio je pokret rukom kao da želi dohvatiti revolver. Mladiću, pokupi svoj izgubljeni novac kako bismo mogli odjahati.

— Neću to učiniti — poviče mladić ljutito misleći na svoj ugled. — Ukoliko se on svakako želi boriti sa

mnom, priuštiti ću mu to. I ja se ponešto razumijem u dvoboje revolverima.

— Učinit ćeš ono što sam ti rekao, moj sinko — reče stranac u crnom odijelu tihim, no potpuno drugim, poput britve ostrim glasom.

U tom je glasu bilo toliko odlučnosti da je mladić, pogledavši nepoznatog čovjeka pored sebe, pocrvenio, napokon se nevoljko okrenuo, gurnuo revolver u navlaku i počeo trpati u džepove dvije stotine devedeset dolara.

— Tko ste vi? — zapita visoki čuvar reda oštro. Rukom je i nadalje držao svoj teški revolver, ali je svima prisutnima bilo potpuno jasno da ga više neće potegnuti.

Stranac u crnom odijelu odgrne svoj dugački kaput i prisutni ugledaše dva revolvera što su visjela u nisko prikopčanim koricama na unakrsno privezanim opasačima, malo postrance od bokova. Dršci revolvera bijahu obloženi izbrazdanim jelenjim rogovima a korice remenjem pričvršćene za bokove.

— Zovem se Horace Rennahan — reče stranac mirno ali je to bilo posve dovoljno da visoki čuvar reda i svi prisutni zanjeme i problijede od iznenađenja. I mladić u čudu neprirodno okrene glavu ne vjerujući svojim ušima. Bilo je očito da je i na njega kao i na sve prisutne ime Horace Rennahan djelovalo poput groma iz vedrog neba.

U baru odjednom zavlada takva tišina da se mogla čuti muha u letu.

— Race Rennahan — promrmlja visoki čuvar reda i polako otvaraju-

či prste odmakne ruku s revolvera te je položi na trbuh.

U istom trenutku skutovi Rennahanova kaputa prekriju njegove revolvere i prisutnima se učini da je pogled na njih malo prije bio samo plod mašte. Znali su međutim, da zapravo bijaše nepobitna stvarnost.

— Hoćemo li krenuti? — zapita Rennahan.

Mladić kimne bez riječi, preleti pogledom po zabezknutim licima prisutnih muškaraca, okrene se i zajedno s Rennahanom pođe prema izlazu.

Došavši do pokretnih vrata Rennahan zastane, okrene se i reče: — Da sam ja vlasnik ove jazbine, ne bih trpio varalice u kartama. A vi — obrati se visokom čuvaru reda — pametno ste uradili što naš mali razgovor niste nastavili revolverom. Mladić bi vas lako ustrijelio. Vidio sam kako barata revolverom. Želio sam samo i vas i njega pošteđeti neugodnosti. Tko nema u glavi, najčešće ima u revolveru... a to je ponekad veoma loše.

II

Prošli su željezničku prugu što povezuje gradove Atchison, Topeka i Sana Fe, stigli do rijeke Las Animas, a tri sata poslije do gornjeg tijecka rijeke Two Butte. Morali su jahati otprilike pet kilometara uzvodno prema jugozapadu prije nego što su pronašli pličinu kojom bi mogli prijeći rijeku. Mladić je ispod oka neprestano promatrao Rennahanovo lice, kako je nemarno sjedio u

sedlu i kukovima upravljao svojih dugonogim riđanom.

Od nemilog događaja u La Junti četiri su sata jahali galopom pitomim brežuljcima ne progovorivši ni riječi. No, to nijemo jahanje tako ih je zbližilo kao da već godinama jašu prerijom jedan pored drugoga.

Rennahanove sive oči nekoliko su puta kliznule na mladića. Gledao bi ga procjenjujući mladićeve osobine, ali je njegov pogled odavao i zabrinutost.

Mladić je imao snažne ruke i velike žuljevite šake. Struk mu je bio vitak, a način kako je sjedio u sedlu i podizao se u stremenu odavaše da je veoma okretan i gibak. Jasno se vidjelo pomicanje mišića njegovih širokih ramena kao da ne nosi košulju.

Slaba brada navodila je Rennahanu na zaključak da se mladić tek nedavno počeo brijati. Imao je tamnu, gotovo crnu kosu, i oprečno njoj svijetloplave oči, te snažan, pravilan i dugačak nos. Usta mu bijahu uska, a usnice pune i crvene. Šiljata brada, naprotiv, stršila mu je široko i grubo.

„Mladić zacijelo ponekad zna biti veoma tvrdoglav“, pomisli Rennahan. „No, to uvijek ne mora biti loša osobina, osobito ne stoga što ima otvoreno, visoko čelo, a sitne bore oko očiju i usta, odaju da se rado i često smije.“

Rennahan je također utvrdio da mladić, svaki put kad bi na njegovo usko lice pala sjena, ispupči usnice uprijevši u njih vrh jezika, što njegovom lukavom licu daje izraz nedorasla mladića koji neprestano misli kako da napravi neku ludoriju.

Na prvi pogled moglo se vidjeti da je mladić izvrstan jahač. Ali Rennahan su više od toga zanimala mladićeve ruke koje su doduše bile velike i snažne, pa ipak su izgledale neobično nježne i gipke.

Mladić nije nosio rukavice. Rennahan je zaključio da ih zacijelo ima u torbi što visi o sedlu i da ih inače nosi, jer mu ruke nisu bile tamne kao lice neprestano izloženo suncu.

Koliko je Rennahan mogao procijeniti, mladić nije imao više od dvadeset godina. Upravo je ubio prvog čovjeka u svom životu. Bio je nestrpljiv, znatiželjan i pun nade obijestan poput mladog lava koji na svemu želi isprobati svoju neiscrpnu snagu. Vjerojatno pun ideala.

Pred večer stigoše do gustom šumom obraslog vijenca brežuljaka. U gmu visokih pinija Rennahan sjaha i rasedla konja.

— Sutra u podne stići ćemo u Springfield — dobaci preko sedla.

Mladić samo kimnu, iako je već razmišljao hoće li Rennahan krenuti prema Kansasu na istoku, Teksasu na jugu ili Novom Meksiku na jugozapadu. Springfield nije poznavao. Znao je samo da leži otprilike pedesetak kilometara udaljen od granice triju država, na krajnjem jugoistočnom dijelu Kolorada, te da će put do njega biti prilično težak.

Dok je mladić skidao sedlo i smotane pokrivače, Rennahan je već nakupio suhoga granja, složio ga u gomilu i pripalio vatru. Mladić je šutke sjeo ispred svog sedla, izvadio pribor za pušenje i zagledao se u nebo na kojem su već treperile zvijezde.

— Gladan? — zapita Rennahan.

— Ne, gospodine.

— Zovi me Race.

— Nisam gladan, Race.

— Imam dimljene slanine, nešto ovčjeg sira i kruha. Zar te ne privlači? Čovjek mora jesti, čak i kad je zamišljen.

Rennahan istrese sadržaj malene platnene vrećice pred sebe na pokrivač, odriješi sa sedla lončić i u izdubljenom komadu bambusa započne mrviti zrnca kave.

Mladić je još nekoliko trenutaka promatrao nebo koje se sve više osipalo žuškastim, treperavim zvijezdama, a onda klimnu, odloži pribor za pušenje i odreže tanke komade kruha i slanine.

— Ja... ja... nisam znao da nije nosio oružje — reče tiho.

— Znam — odvrati mu Rennahan. — I ja sam mislio da je kockar posegnuo za oružjem. Reci mi, kako se zoveš?

— Ne znam — odgovori mladić oklijevajući. — Uvijek su me zvali samo Kid.

— I ja ću te tako zvati, kad si već naviknuo na to ime. Ti si kauboj, zar ne?

Kid nadme obraze.

— Da. Sjedio sam u sedlu prije nego što sam znao govoriti i pucati. Poslije sam pucao na sve što bi mi se našlo na putu. Nikad nisam shvaćao zašto su se stariji kauboji tome čudili...

— Tome što brzo potežeš revolver?

— Da — nasmiješi se Kid. — Najprije sam pucao na prerijske zečeve. Te životinje su prilično hitre. Na rodeu u Newcastleu odrasli bi me redovito isprebijali kad bih im

ispred nosa odnosio nagrade u gađanju. Čekao sam da postanem dovoljno odvažan, a onda sam odlučio svima redom vratiti milo za drago.

Izrekao je to takó odlučno, divlje i hladno da se Rennahan prenuo.

— Točno prije godinu dana izravnao sam račun i sa zadnjim... u Haydenu, gore na Yampi.

— Jahao si za njim? Kroz White River Plains? — zapita Rennahan veoma ozbiljno.

— Kroz White River Plains — potvrdi Kid ljutito. — Isprebijao sam ga tako da je ne mogavši se ni pomaknuti ležao preda mnom u prašini. Upravo onako kak što sam ja nekoć ležao pred njim. Nije pošteno tući slabijeg od sebe kad se on više ne može micati, zar ne?

— Ne, to uistinu nije pošteno.

— Što bi ti učinio na mome mjestu, Race?

— Teško je to sada reći. — Rennahan je ozbiljno razmišljao motreći pri tom krajičkom oka mladića i sa zadovoljstvom opazio kako je u njega ispitivački usmjerio svoje velike oči. Očekivao je odgovor koji će potvrditi ispravnost njegova postupka. Rennahan je to dobro znao i veselio se tome.

— Kad sam bio tvojih godina, Kide, i ja sam jednom prilikom pretukao nekog čovjeka.

— Govoriš kao da si mi djed — naruga se Kid.

— To možda zvuči tako. Ti si zacijelo već čuo o meni. Navršio sam tek trideset godina. No, ima dana u kojima čovjek ostari za cijelu godinu. Takvih dana bilo je u mom životu mnogo.

— U kojima se ostari za godinu dana?

— Da. Za tebe je, na primjer, takav dan bio danas, Kide.

— Misliš zbog toga što sam ustrijelio tog prijavog lopova? — naljuti se Kid. — Ne znam, Race. Nisam mogao zamisliti da čovjek može tako hladnokrvno ubiti. Uistinu, Race. Razmišljao sam o tome cijelo vrijeme jahanja. Najprije sam se bio preplašio i bilo mi je žao što sam brzopletu potegao revolver. Možda bi bilo bolje da sam ga pošteno premlatio. Mislio sam, međutim, i o tome da je Faro-Jack bio običan nitkov. Sada sam uvjeren da bih u svako doba bez razmišljanja postupio jednako.

— To samo tako kažeš, Kide. I ja sam mislio slično kad sam prvi put ubio čovjeka. Poslije je, međutim, bilo posve drukčije. Htio sam ti zapravo pričati o nečemu drugom... Kate bijaše blijeda, no veoma lijepa i privlačna djevojka. Bolovala je, međutim, na plućima. Nastojao sam joj ugoditi na svakom koraku, ne samo iz samilosti, nego i zbog toga što sam je volio. Prewitt bijaše tri godine stariji od mene. Nikada se nismo lijepo gledali, već i zbog toga što je njegov otac bio ovčar...

— Ovčari. Bijedan narod — napomene Kid.

— I ja sam tada mislio tako, ali danas mislim posve drukčije. Napokon, netko mora uzgajati i ovce... Prewitt je dosađivao Kati i desetak puta me premlatio. Ali nisam mu ostajao dužan, pa je svaku našu tučnjavu i sam dugo pamtio.

— Ostavio je, dakle, Katu na miru.

— Da, prestao joj je dosađivati. Postajali smo sve stariji, a onda sam jednoga dana morao na dulje

putovanje. Kad sam se vratio, Kate se bila udala za njega.

— Što? Za Prewitta? — začudi se Kid.

Race klimnu.

— Možeš zamisliti kako sam se osjećao. Kad sam, međutim, shvatio da ga Kate uistinu voli, povukao sam se bez riječi. Jedne večeri Prewitt se opio i pred svima u baru hvalio busajući se u prsa kako je oženio Katu samo zato da ne postane moja.

— To je uistinu bilo previše — dobaci Kid.

— Vjerujem da pretpostavljaš kako mi je prekipjelo te da sam ga odmah zgrabio za vrat... ne samo zbog toga što sam se osjećao povrijeđenim već više zato jer sam čuo da s Katom postupa veoma loše i juri za drugim djevojkama. Kate je meni puno značila, shvaćаш. Možeš li ti to uopće zamisliti, Kide?

Kidovo se lice odjednom namršti, gotovo smrači. Samo kratko klimnu, a Race nastavi dalje:

— Prewitt me mrzio. Još ni danas ne znam zašto. One večeri u baru htio me opet, prema starom običaju, istući pred svima. To mu, međutim, nije uspjelo. Do tada sam mu se, naime, uvijek sklanjao s puta, ali i potajno vježbao borbu pesnicama. Nisam želio propustiti priliku koja mi se ukazala i navalio sam svom snagom. Iz mojih je udaraca izbijala divlja mržnja i želja da mu vratim sve ono od ranije te da ga kaznim zbog loših postupaka prema Kati koju nikako nisam mogao zaboraviti. Sve je bilo gotovo za tren oka. Posve sam ga sredio dajući oduška svom zadovoljstvu.

— Tada ti je zacijelo jasno zašto sam za svojim protivnikom jahao čak do Haydena — promrsi Kid.

— Možda. No, znam također da sve mora imati granice.

— Što želiš time reći?

— Sve mora imati granice i svrhu, Kide.

Nekoliko trenutaka šutke su pili kavu, a onda Rennahan nastavi priču:

— Bolest je sve jače nagrizala Katu i ona ubrzo umre. Njena smrt duboko me je potresla. Nisam mogao vjerovati da žene, do koje mi je bilo toliko stalo, više nema. Neprestano su me progonile zle misli da ju je ubio on. Danas, međutim, znam da je podlegla bolesti i da Prewitt, premda nije bio osobito ljubazan prema njoj, nije s njom postupao tako loše kao što mi se činilo. Ali tada je u meni od bijesa sve kuhalo i dugo se nisam mogao smiriti.

— Zašto nisi odjahao, našao posao i pokušao sve zaboraviti? — zapita Kid.

— Namjeravao sam, no jednostavno nisam mogao. Mom ocu je bio potreban svaki čovjek. Bilo je to vrijeme neposredno poslije građanskog rata, kad su mnogim krajevima lutala stada zapuštenih i još neobilježenih goveda za kojima su jurili svi rančeri nastojeći se, dakako, obogatiti. Jednom sam sreo Prewitta koji je tjerao manje stado goveda što su nosila naš žig. Nije to možda trebalo tada shvaćati ozbiljno, jer je bilo dovoljno neobilježenih goveda, ali tog sam čovjeka mrzio iz dna duše. Pozvao sam ga na odgovornost. Došlo je do borbe u kojoj sam ga ustrijelio. Gledajući

ga mrtvog pred svojim nogama, osjetio sam olakšanje. Prewittovi ljudi osvetili su njegovu smrt ustrijelivši moga brata. A mi smo onda ubili starog Prewitta. I tako se nastavilo dalje. Ubijanja, osvete s jedne i druge strane, dok naposljetku nisam preostao samo još ja, Kide. Samo još ja, sam.

Na trenutak je vladala posve ukočena tišina. Čulo se samo tiho pucetanje vatre.

— Ti si čuo o tom ratu rančera. Cijeli zapad zna o njemu i svi govore da je to bio sukob između ovčara i govedara. Ne, moj mladiću, rat u Pleasant Valleyu u kotlini Toton u Arizoni skrivila je samo moja slijepa mržnja. A mržnja rađa mržnju. Obuzimalo me neko bijesno zadovoljstvo kad sam vidio Prewitta mrtvog. Ali onda su donijeli mog brata. Bio je teško ranjen. Dva sam ga tjedna gledao kako polako umire, a da mu nisam mogao pomoći. Ponovno me obuzela divlja mržnja, a onda smo odjurili u logor ovčara i prije nego što su oni uopće shvatili što se događa, ustrijelili starog Prewitta. Kad su potom donijeli mrtvog mog šurjaka Pricea i kad je cijelu dolinu ispunjavala samo još mržnja, počeo sam razmišljati; Kide. Uvjeravam te kako me uistinu nije zabavljalo saznanje da svi poginuli Rennahanovi i Prewittovi muškarci i žene, leže na mojoj savjesti. Međutim, to sam uvidio prekasno. Mržnja je poput lavine koju se više ne može zaustaviti.

— I tada si postao revolveraš? — zapita Kid.

— Da. Kupio sam još jedan kolt i napustio Arizonu. Ponovno sam se vratio u Teksas, odakle su moji pre-

ci prije mnogo godina bili pobjegli ne mogavši više živjeti na pjeskovitu i sušnom zemljištu. Kad sam stigao u Lincoln County u Novom Meksiku, tamo je upravo izbio rat stočara. Mjesecima sam jahao s jednim ciljem: pucati, brzo i sigurno pucati.

— Ali ti si bio i šerif, Race. Čak sam čuo da si bio i pripadnik državne konjice u Teksasu.

— Točno — kratko potvrdi Rennahan.

— Pretpostavljam da si sa svojom četom svratio u Arizonu. To, međutim, ne mogu shvatiti.

— Ni ja nisam mogao — reče Rennahan oštro — a ne mogu još ni sada. Jurio sam onamo gdje bi se javila ta smrtonosna mržnja. Čovjek zamrzl brzo, moj mladiću. Strahovito brzo. Čak ni sam ne primjećuje. Mrziti se čovjek navikne jednako kao i pušiti cigaretu. I na ubijanje se privikne. Ipak, ne tako brzo kao što ti misliš. Čovjeka obuzima mamurluk i tada se podaje piću. A pijanstvo donosi nove neugodnosti. Potom dolaze žene, kockanje i novac, prokleti novac. I čovjeka zahvaća lavina, Kide, što se strahovito brzo valja nizbrdo. Vjeruj mi, htio sam učiniti poneko dobro djelo, barem donekle popraviti ono što sam skrivio svojom nepromišljenošću, slijepom mržnjom.

— Zato si tako često uzimao značku šerifa?

— Da, upravo zato. Postoji nepisani zakon smislenosti. Ali, živjeti i raditi prema njemu ponekad nije nimalo ugodno. Zato zapravo i postoji značka i ljudi što je nose.

Poslije nekoliko trenutaka Kid ispruži noge pred se i reče:

— Možeš misliti o meni što želiš, Race, ali je ne volim značku.

— Za to zacijelo imaš razloge. Ne znači da ju je svaki onaj što je nosi i zaslužio. To, međutim, ne mijenja ništa na stvari i nije razlog da čovjek ne bude na mjestu.

— Može biti — napomene Kid kratko.

Obojica su još neko vrijeme gledala u vatru što je tiho pucketajući bacala slabu svjetlost naokolo, a onda se umotaše u pokrivače.

III

Usred noći Rennahana probudi tiho pucketanje u obližnjem grmlju. Bijase to tih, prigušen prasak što bi ga mnogi jedva čuli i budni.

Samo sekundu poslije Rennahan je širom otvorenih očiju i s otkočenim revolverom ležao pored svog sedla u sjeni mjesečinom obasjanog širokog grma žutike i napeto gledao u smjeru odakle je začuo šum.

Mjesec, što se bio nagnuo prema zapadu, svojom je blijedom srebrnastom svjetlošću obasjavao čistinu. Na mjestu gdje su bila privezana oba konja stajao je samo Rennahanov riđan. Mladićev konj odriješio je nevješto zavezane omče i prošetao u obližnje grmlje. Pod njegovim kopitom slomila se tanka grančica izazvavši slab šum, koji, međutim, nije izmakao izvježbanom Rennahanovom uhu.

Rennahan ponovno priveže konja, na trenutak osluhne promatrajući uši svog riđana, a onda se vrati ležaju.

Mladić je ležao nepomično i posve ispruživši noge. Čvrsto umotan u pokrivač tvrdo je spavao. Smjestio se nasred čistine, posve blizu vatre, tako da ga je cijele noći obasjavao mjesec.

Rennahan izvuče svoj paterson s dugačkom cijevi i dvaput opali prema mladiću. Meci oštro udare o sedlo s obje strane Kidove glave.

Mladić se uspravi, zaplete u pokrivač, padne licem u pepeo dogorjele vatre, tiho prokune i napokon s koltom u ruci stane pred Rennahana.

— Čemu to? — zapita u čudu.

— Sjedio!

Kid oprezno obriše rupčićem crni pepeo s lica. Zadobio je i nekoliko mjehurića od opekotina.

Rennahan mirno smota cigaretu i objaśni:

— Tvoj konj se odvezao, jer si loše zavezao čvorove. Kad je htio pobjeći, slomio je trulu granu. Ti ništa nisi čuo.

— Bio sam veoma umoran — pokušao se mladić ispričati. Njegova isprika zvučala je prilično iskreno.

— Mnogi su se umorni ponovno probudili tek u paklu. Osim toga legao si na mjesečinu, tako da bi svatko veoma lako mogao razaznati čak i tvoje bubuljice.

— Priznajem, tu sam pogriješio.

— A u pokrivač si se tako čvrsto umotao da si pri ustajanju pao.

Kid ljutito stisne usnice.

— Kad čovjek ustaje poput tebe pruža strijelcu još bolji cilj. Ja bih se otkotrljao u stranu i u pokretu izvukao revolver. To ćemo još potanko izvježbati, Kide.

— Bio bih legao drukčije, ali sam znao da ti...

— Slušaj me dobro, moj mladiću: — prekine ga Rennahan. — Pouzdati se možeš samo u jednoga čovjeka, u sebe samoga. Ti si ubio Faro-Jacka. On te, doduše, varao u kartama, ali je bio nenaoružan. Smiri se, Kide, znaš dobro da dijelim tvoje mišljenje. Što ti to, međutim, vrijeđi kad ostali ne misle tako. Imaš, dakle, dovoljno razloga da budeš dvostruko budan. Sada legnimo. Za četiri sata odjahat ćemo dalje.

...

Springfield je ležao na južnim padinama brežuljaka što su se gubili u nepreglednoj ravnici na čijem je kraju tekla rijeka Cimmaron. Grad se nimalo nije razlikovao od tisuću ostalih mjesta Zapada.

— Moram pogledati nije li možda za mene stiglo pismo. Ti za to vrijeme možeš ući i naručiti dva dobra odreska — obrati se Rennahan Kidu i rukom pokaže natpis što je preporučao Wagnerova konačišta i gostionice.

Mladić priveže uzde za prečku i nogu ukočenih od duga jahanja pođe stubištem Wagnerova hotela.

Rennahan sjaši ispred poštanske postaje, otprilike dvije stotine metara dalje. Poštanski službenik mu reče da bi pošta s Trinidada trebala prema voznom redu stići za dva dana. Pozove ga da za to vrijeme pričekaju ili ostavi adresu na koju bi mu mogao poslati pismo.

Rennahan odluči čekati, pozdravi službenika i pješice se uputi prema Wagnerovom hotelu.

— Hej, Chico! — poviče poštanski službenik kroz maleni prozor na zidu nakon što je Rennahan za sobom zatvorio vrata ureda. Poput

kave crna glava nekog derana proviti kroz prozorčić.

— Brzo trči do gospodina Littlea i reci mu da su stigli ljudi iz La Junte. Samo hitro, ti nevaljalče, inače ću ti iščupati uši.

Crna glava brzo nestane, a slijedećeg trena otvore se vrata susjedne prostorije.

Gospođa Hunter-Sydnell bijaše sitna žena crvena lica i očiju što su se često kupale u suzama.

— Jesi li ti šerif, Hunteru? — zakriješti zlovoljno. — Šta se nas tiču ljudi iz La Junte? Ti zacijelo ne znaš tko je Horace Rennahan, zar ne?

— Dakako da znam. No Little mi je naložio da mu javim kad stignu, i ja se toga pridržavam. Ne miješaj se u to, Alice.

— I Sydnell je bio budala kao i ti. Pravio se važan i zato su ga ustrijelili. Imaš dovoljno posla s poštom. Ako Little treba pomoć, neka te postavi za svog pomoćnika i neka ti za to plati.

— Ti to ne razumiješ.

— Dakako da ne razumijem. I Sydnell je sve razumio bolje od mene pa je sada mrtav.

— Ostavi me već jednom na miru s tim tvojim prokletim Sydnellom i radije se primi posla u kuhinji.

Wagnerova gostionica bila je, za razliku od mnogih drugih u mjestu, veoma čista. Stolovi bijahu pokriti stolnjacima, a goste je posluživala ljepuška mlada konobarica. Kad je Rennahan ušao u lokal, dva su se odreska već pušila na stolu.

— Pripremite nam sobu — zamoli Rennahan djevojku.

— Zovem se Maud — predstavi se mlada konobarica. — Koliko dugo ostajete?

— Dva dana — odvrati Rennahan.

— Odmah ću vam donijeti ključ.

Mladić se ne usprotivi neočekivanom zadržavanju u gradu. Jeo je polako, uživajući u tečnom odresku. Nije se ni osvrnuo kad su gostionikom odjeknuli oštri koraci nepoznata muškarca koji im se približi i stane iza Kida. Samo je upitno pogledao Rennahana koji je morao vidjeti došljaka. Rennahan je, međutim, mirno nastavio jesti. Kid jasno zapazi kako odjednom utihnu zveckanje pribora za jelo ostalih gostiju. Njegovom glavom odjednom prostruje svakojake misli. Prisjeti se da između La Junte i Springfielda zacijelo postoji telegrafska veza.

Faro-Jack nije nosio oružje. Na zapadu nema nešto gorega nego ubiti nenaoružanog čovjeka, svejedno bio on lopov ili ne.

— Mogu li dobiti još malo graha?
— zamoli Rennahan konobaricu. Njegov glas bio je jednako bezbojan, njegovo lice jednako bezizražajno kao i uvijek. Podignuvši malo očne kapke letimično pogleda mladića.

— Nemam ništa protiv toga da pojedеш svoj odrezak, moj mladiću — začuje Kid duboki glas iza sebe — ali mogao bi malo požuriti!

Kid se nasmiješi Rennahanu na čijem se mirnom licu nije pomakao ni jedan mišić. Opazio je, međutim, gotovo nezamjetno žmirkanje njegovih očiju što je dovoljno jasno govorilo: »Situacija se zamršava, Kide.

Baš me zanima kako će se stvari odvijati dalje!«

Ne okrećući se Kid stavi u usta komad mesa, prožvače ga i kad ga je progutao reče ne podigavši glavu:

— Volim da mi ljudi koji žele sa mnom razgovarati, gledaju u lice.

U gostionici je nekoliko trenutaka vladala grobna tišina. Rennahan se nasmije svom odresku. Potom iza Kida zvecnu mamuze i snažno građen muškarac stane postrance Rennahana i mladića. Na njegovom prsluku bez rukava sjajila se očišćena značka.

— Kad biste mi rekli tko ste, ne bih imao ništa protiv da sjednete i popijete nešto na moj račun — reče Kid mirno.

— To što imaš još na tanjuru može se bez žurbe pojesti za dvije minute — napomene dubokim glasom došljak. — Toliko još imaš vremena, mladiću. Potom ćemo malo pogledati kako iznutra izgleda zatvor.

Kid još uvijek nije podizao glavu. Polako je praznio svoj tanjur. Tek kad je progutao zadnji zalogaj, odmakne tanjur i nasloni se.

— Što hoćete od mene, šerife? — zapita.

Šerif Little podigne obrve. Nije sličio čovjeku koji se lako daje izbaciti iz takta, a osim toga činilo se da mu se ni najmanje ne žuri.

— Uhićen si, moj sinko!

— A smijem li znati zašto?

— Zbog ubojstva nenaoružana čovjeka.

— To zvuči loše, šerife.

— Ne samo to, moj sinko. To uistinu i jest loše.

— Rekli ste ubojstvo, zar ne?

— Mladić ima dobar sluh — kimne Little Rennahanu koji je još uvijek bio zabavljen svojim jelom.

— Što ćete reći ako vam kažem da se varate? — reče Kid. — Bilo je u samoobrani.

— To će utvrditi sudac. Moj je zadatak da te uhitim.

— A to što je bila samoobrana, to vas se ne tiče?

— Ni najmanje, mladiću. Ja sam šerif a ne sudac.

— Maud donesi mi dva piva — naruči Kid pristojno se okrenuvši i nasmiješivši djevojci koja je preplašena i blijeda stajala iza šanka.

Šerif rukom obuhvati revolver.

— Rekao sam da ćemo sada poći. Ili možda želiš da te odnesem? Ako je tako, ostani sjediti samo još pola minute.

— Vjerujem da u gradu imaju za vas dostojnog nasljednika, šerife — prkosno odgovori mladić.

— Ne želiš, dakle, poći sa mnom? — Little se malo pokrene, tako da je sada stajao točno ispred Kida. Njegovo lice pretvorilo se u sivu bezizražajnu masku.

Kid kratko klimne.

— Povucite prvi, šerife. Ponovno će biti samoobrana — reče sav crven u licu i na trenutak pogleda Rennahana koji je upravo pojeo i zadovoljno se naslonio na naslon stolca. Bilo je očito da mu je jelo veoma prijalo.

U mladićevom pogledu osjećala se više bespomoćnost negoli hladna odlučnost, ali i nesumnjiva želja da ne dopusti da bude uhićen. Situacija se više nije mogla izmijeniti. Šerifu ne preostaje ništa drugo nego da potegne revolver. On će također morati potegnuti i pucati.

Neugodnu situaciju prekine Rennahan:

— Bio sam šerif u najrazličitijim gradovima, ali nikada nisam nekog čovjeka priveo bez naloga, samo na osnovu telegrama.

Little okrene glavu i zagleda se u Rennahana.

— Mi živimo u pograničnom kraju, gospodine Rennahan. Kako bismo stigli kad bismo čekali na naloge.

— To je točno. Tu nema prigorova. Smatram, međutim, da bi zbog ubojstva šerifa i upropaćenog života jednog mladića vrijedilo malo razmisliti... prije nego što se učini nešto nepromišljeno...

— Ostavite te priče za nekog drugog. Ovdje sam ja šerif i sam ću određivati tko će biti uhićen a tko neće.

— I tko će biti pokopan — doda Rennahan mirno. — Kidu, dodaj mi čačalicu. Hvala. Samo, ne zaboravite, šerife, da sam i ja bio u La Junti i prisustvovao događaju zbog kojega želite uhititi ovog mladića. Uistinu je bila samoobrana. I ja bih na njegovome mjestu zacijelo postupio jednako, a vjerujem i vi također.

— U telegramu Vijeća porote iz La Junte stoji, međutim, drukčije. Imate li nešto protiv da podemo u moj ured?

— Nemam, šerife. Što kažete, Kide? — obrati se Rennahan mladiću.

— Slažem se, ali upravo stiže naše pivo.

Iako je Maud dovoljno dugo boravila na Zapadu da nauči kako se u ovakvim prilikama treba ponašati, hitrim korakom stane između šerifa

i mladića i to učini tako kao da je to nešto najprirodnije na svijetu.

Kid uhvati kratak, preklinjujući pogled njenih svijetloplavih očiju.

— Zapamtit ću to! — bijesno dobaci šerif djevojci. Ali ona se nije obazirala. Pocrvenjela je doduše u licu, ali se nije micala.

— Hvala, Maud — reče Kid jedva razumljivo. Migom joj dade znak da je dovoljno učinila za nje ga i ona se odmakne dva koraka.

Šerif je i nadalje držao u ruci revolver i znatno pognut stajao pored stola. Vidjevši da mladić sjedi na svom stolcu jednako nepomično kao i prije, nestrpljivom kretnjom i pomalo postidjen ponovo zatakne oružje u korice. Potom zlovoljno privuče stolicu, sjedne i naruči čašu piva.

Nešto kasnije napustiše gostionicu.

IV

— Moram otvoreno priznati da ne shvaćam u potpunosti vaše držanje, gospodine Little — reče Rennahan nakon što je Kidov slučaj bio objašnjen a mladić otišao da potraži staju za konje. — Postupali ste s njim kao s opasnim ubojicom.

— Zao mi je, ali s McCluskeyovima čovjek mora biti i te kako oprezan.

— S McCluskeyovima? — začudi se Rennahan i stisne oči. — Želite li time reći da je mladić jedan od McCluskeyovih?

— Svako dijete u Koloradu i Kanzasu čulo je za obitelj McCluskeyovih čiji su članovi doselili iz Teksasa,

napadali i pljačkali putnike na cestama, te godinama bili strah i trepet u obje države. Prošlo je tek pet godina otkako su zadnja dva člana te obitelji napokon zaskočena i poslila divlje i žestoke borbe ubijena u planinama San Juana.

Little se zagleda u Rennahana i odmahne glavom.

— Sada mi još samo recite da niste znali tko je on!

— Uistinu nisam znao — reče Race brzo. — Ispričao mi je da su ga u Newcastlu zvali samo Kid.

— To je u redu. Zacijelo se stidio reći svoje pravo ime. On se zove Luther McCluskey. Najmlađi je član obitelji. Po svoj prilici se i ne sjeća svojih roditelja, a možda čak i braće i sestara. Prokletstvo, to je bila obitelj. Možete zamisliti kako sam se osjećao kad sam čuo da je najmlađi McCluskey ubio nenaoružana čovjeka.

Rennahan klimne.

— Ja vam ne zamjeram što ste se onako držali prema njemu, Little. Ali mogu zamisliti kako od tako vatrenog, bezazlenog mladića može postati opasan revolveraš. Kažem vam da mi je žao Kida. Zamislite što bi bilo s njim da se slučajno nisam našao u La Junti.

Little polako zaklima glavom i reče:

— Da, gospodine Rennahan, ima na žalost prijestupnika koje rđav glas prati od rođenja.

— Ne — usprotivi se revolveraš odlučno. — To nije točno, Little. Znam to bolje od vas.

Šerif slegne ramenima.

— Ne pada mi ni na kraj pameti da vam dijelim savjete, gospodine Rennahan, ali vidio sam već mnoge

pripitomljene divlje zvijeri. Zvijer, međutim, ostaje zvijer. Rijetki su njihovi krotitelji koji umiru prirodnom smrću. Cijenim vaš napor da od mladića stvorite poštenog čovjeka, ali se pitam imate li pri tome ikakve izgleda.

— Treba mu dati priliku da postane pošten čovjek — odvrati Rennahan zamišljeno. — I od divljeg konja može se stvoriti prvoklasan jačač i konj, ali se u tome isto tako može i ne uspjeti. Zависи u kakvim rukama se nađe.

— Želim vam mnogo sreće — promrmlja Little sumnjičavo zavrtjevši glavom i umorno se spusti u pletenu stolicu.

...

Rennahan je jasno zapazio da Maud poput magneta privlači Kida. Zajedljiva Wagnerova primjedba da će mladića naći pored djevojke u salunu, nije za njega bila nikakva novost.

— Zašto ne volite Kida — zapita vlasnika hotela.

— Maud je kćerka mog pokojnog šurjaka — odvrati Wagner odrješito. — Ne volim mladiće divlje poput Kida, koji se čak i imenom razlikuje od ostalih... A i zbog toga što se toliko vrti oko djevojke...

— U redu — reče Rennahan dajući vlasniku hotela znak da se udalji. Slutio je da je Wagneru više stalo do jeftine radne snage, negoli do djevojičine kreposti. — Ako mladić pita za mene, recite mu da sam legao — dobaci Rennahan za vlasnikom prenočišta. Rennahan bijaše veoma oprezan i običavao je svoj krevet gurnuti posve u ugao sobe, a ispred nezaključanih vrata postaviti

stolicu kako se nitko ne bi mogao neprimjetno ušuljati u sobu.

Oko deset sati uvečer na kraju grada odjeknuše zvonki hici revolve. Nešto poslije Rennahana probudiše oštri koraci. Brzo iskoči iz kreveta i stolicu odmakne od vrata.

Bijaše to Kid koji se na prstima šuljao u sobu.

— Ne moraš se šuljati, Kide, još uvijek sam budan.

— To je baš dobro — napomene Kid.

Na blijedom svijetlu upaljene petrolejke Kidovo se lice sjajilo poput velikog staklenog svijećnjaka.

— Jesi li ih čuo? — zapita mladić.

— Što to?

— Pa pucnjeve.

— Mislim da sam ih čuo šest.

— Posve točno. Ja sam to bio!

»Tako izgleda čovjek kad odjednom pomisli da se nalazi u sedmom nebu«, zaključí Rennahan smiješeći se, no i pomalo sjetno, jer je pretpostavljao što sada slijedi.

— Moram govoriti s tobom, Race!

— Slušam te.

— Ne mogu dalje jahati s tobom, Race!

Kid zastane i radoznalo se zagleda u Rennahanovo lice žmirkajući očima. No Rennahan samo kimnu.

— Nemoj misliti da ti nisam zahvalan za sve što si učinio za mene, Race — nastavi Kid.

— Nisam to ni pomislio — odvrati kratko Rennahan.

Kid je zbunjen šutio premještajući se nestrpljivo s noge na nogu, jezikom vlažio sunce, nekoliko puta zaustio da još nešto kaže. Ali samo

bi progutao pljuvačku nemoćan da objasni.

Rennahan ga je bez riječi promatrao, a onda izgovori samo jednu riječ:

— Maud?

— Da, Race. — Kid se naceri kao da Rennahan leži na samrti.

— Nikad s djevojkama nisam imao sreće, znadeš li? S njom je, međutim, nešto posve drugo. Prokleta bi me veselilo da mogu s tobom jahati, Race, no...

— Čovjek doduše može mnogo toga željeti, ali samo jedno činiti. Reci mi, Kide, slaže li se i ona s time?

— Svakako, Race.

— To je išlo veoma brzo. Što ćete zapravo početi?

— Razumijem se dobro u goveda. Ovdje traže goniče za otpremanje stoke u Kansas. Budemo li štedjeli, mogli bismo već za nekoliko godina imati manje stado. Do zemlje se lako dolazi.

— Nije to loše, Kide. Razgovarali ste već o tome?

— Dakako. Maud zna za lijepo zemljište nedaleko oдавде. Mala dolina. Dobri pašnjaci, potok i šuma gdje ima dovoljno građe za brvnaru. Mislim da bih to za dvije stotine dolara mogao kupiti. Morao bih otići u Pueblo u gruntovni ured i prenijeti zemljište na svoje ime.

Razmišlja li dvoje mladih o zemlji i govedima, onda to treba shvatiti ozbiljno. Race je to dobro znao. Možda je to za mladića najbolji put. Upoznao je mnoge divlje i grube mladiće koji su postali čestiti i valjani muškarci kad su se namjerili na pravu ženu. Takvu nevjerojat-

nu sreću našao je sada Kid. U to ne treba sumnjati.

— A kamo ćeš ti, Race? — zapita Kid, sjedne na rub kreveta i s mukom izuje čizme.

— U Teksas. Kupio sam zemlju u blizini Amarilla.

— Zemlju? — začudi se Kid. — Mislio sam da su ti ponovno predložili neki opasan posao.

— I to također, Kide. Uvijek isto. Radi se zapravo o zemlji sa četiri izvora. Dvije grupe ogorčeno se bore za tu zemlju ne prezajući ni od čega, ne gledajući na žrtve.

— I sada treba netko otići tamo i kupiti zemlju?

— Četvorica su ne sluteći ništa to već učinila. Kako sam čuo, sva su četvorica, međutim, ubijena.

— I ti si kupio tu zemlju?

— Jesam. Kad završi strka podići ću tamo ranč.

Mladić se u košulji ispruži na krevet i zagleda u strop.

— Šteta — reče uzdahnuvši, privuče svjetiljku i ugasi je. — Laku noć, Race.

— Laku noć.

V

Slijedećeg jutra Rennahan zamoli šerifa da s razumjevanjem postupa s mladićem.

— Kid će se oženiti i zauvijek ostati ovdje. Nadam se da ćete mu pružiti priliku i zaboraviti da se zove McCluskey.

— Mladić će, posve razumljivo, dobiti priliku. Pravit ću se kao da nikad nisam čuo prezime McCluskey. Zadovoljni, Rennahane?

— Tako je dobro — promrsi revolveraš zadovoljno. Dotaknuvši prstima šešir na pozdrav oprosti se od šerifa. Odlučio je odjahati u okolicu grada. Prolazeći glavnom ulicom spazi pred crkvom Kidovog konja.

...

Oko podneva u grad ujaha grupa momaka s ranča »Kosi F«. Ubrzo je Wagnerov hotel odzvanjao pričama o njihovu sukobu s Komančima.

Kid je sam sjedio za stolom nedaleko šanka nespokojno grickajući noktice i prateći pogledom Maud koja je žurila salunom poslužujući goste.

Poslije pola sata stočari su se ponašali kao da od sutra više za njih neće biti alkohola. Postali su glasniji, oči su im svjetlucale a kretanje postajale sve nespretnije.

Osjetivši da svojim ženskim čarima jače privlači pažnju kaubojica nego li pićem kojim ih je dvorila, Maud se okrenula i pobjegla prema Kidu.

Mladić ju je upravo htio ispratiti napolje, kad, glasno doviknuvši »Ha!o«, u salun stupi snažan muškarac kojega su prisutni zvali Chuck. Ugledavši ga Kid se gotovo ukoči.

Mladić najprije protrlja oči; kao da ne vjeruje u ono što vidi. Potom ih stisne tako da su izgledale kao tanki prozori.

— Što je? — zapita Maud začuđeno.

— Ništa — odvrati Kid odsutan duhom. Brzim pogledom procijeni udaljenost od vrata. Kad je utvrdio da ne bi mogao šmagnuti neopažen povuče Maud na njen stolac za svojim stolom.

Otprilike pola sata šutke su sjedili na svojim mjestima. Djevojku je

obuzimao čudan nemir, kao da je predosjećala da će se desiti zlo. Mladićeve oči odavale su veliku zabrinutost.

Jedan od jahača s ranča »Kosi F« izbulji svoje staklene oči prema mladiću i djevojci.

Snažan muškarac kojega su ostali oslovljavali sa Chuck i koji je, činilo se, bio predradnik na ranču, okrenu se glasno kriješteći i teturajući pođe prema stolu za kojim su sjedili Kid i Maud.

A onda ugleda mladića i zastane kao da je naletio na nevidljivu zapreku.

U lokalu iznenada zavlada neobična tišina.

Chuck mlohavo opusti ruke. Razrogači oči poput grabljivice kad vrebava svoj plijen.

— Lutheru — prozbori Chuck poslije kraće stanke. — Što to vide moje mutne oči? Pravi i istinski Luther.

— Zaveži, Chuck! — mladić se munjevito podigne sa stolice tako da je gotovo prevrnuo stol...

U svakoj drugoj prilici crvenokosom bi predradniku žuto svjetlucaње Kidovih očiju bila dovoljna opomena. Ledeni, odrešiti, gotovo zaklinjujući ton mladićeva glasa zacijelo bi ga upozorio da bude oprezan, ali sada ga je vjerojatno obuzeo sam vrag. Možda je na njega djelovao loš viski? Bilo kako bilo, Chuckovo se ukočeno lice opusti i on pogleda Maudu koja je, blijeda kao da je od voska, sjedila za stolom nemoćna da se pokrene ni za centimetar.

Chuck zabaci glavu na potiljak i nasimije se. Njegov kriještavi smijeh ispuni salun...

...

Kad se Horace Rennahan pola sata poslije vratio s jahanja, sve je već bilo prošlo.

Ispred Wagnerova hotela stajala je gomila ljudi. Jedan od prozora bio je pretvoren u hrpu krhotina. Desetak blijedih stočara što su zaudarali po viskiju, zbunjeno su stajali u predvorju hotela između saluna i blagovaonice i Rennahan je čuo kako debeli Wagner načinjenu štetu procjenjuje na najmanje četiri stotine pedeset dolara.

Iz isprekidana razgovora razabrao je također da »taj« mladić nije čovjek već tigar i da neki Chuck izgleda kao da ga je pregazilo stado goveda. Bilo je govora i o nekoj siromašnoj djevojci, a onda prisutni ugledaše Rennahana i odmah prestadoše pričati. Šerif dubokim glasom promrmlja:

— Dođite, gospodine Rennahan, pogledajte ovo!

Bar je izgledao kao da je u njemu eksplodiralo bure baruta. Više od polovice stolova moglo se upotrijebiti samo još za ogrjev. U šanku je zjapila velika rupa. Od velikog ogledala iza šanka na zidu je visio jedino još tužno nakrivljeni oljvir. Na policama prije kratkog vremena punim boca ležale su hrpe krhotina stakla. Čak je i Rennahan, naviknut da gleda više zla nego dobra, širom otvorio oči.

Pipničar ispriča što se dogodilo.

— Kad se Chuck počeo smijati nisam još slutio nikakvo zlo. Ali tada se zagrenuo i mladiću dohvaćao »Lutheru«. U svom životu nisam

vidio čovjeka da izgleda tako bijesno poput mladića kad ga je Chuck nazvao tim imenom. »Luther McCluskey« ponovio je Chuck. Dobro sam razumio jer je u baru zavladała grobna tišina. Ponovno je izgovorio to ime, nasmijao se i potom još jednom zaurlao »Lutheru«. Mladićeve su se oči sjajile poput žeravice. Jednim skokom prevrnuo je stol i bacio se na Chucka. No u zadnjem trenutku Maud krikne i mladić se okrene. Djevojka je bila sva izvan sebe. Micala je usnicama, pa iako se ništa nije moglo razumjeti, jasno se vidjelo da mrmlja ime što ga je Chuck maloprije izgovorio nekoliko puta. Potom obje ruke stavi na usta te istrči napolje. Mladić je kao prikovan stajao na svome mjestu. Chuck se ponovno počeo smijati. Kid se, međutim, ni ne osvrne. Jedino je nepristano piljio u vrata kroz koja je bila istrčala djevojka. Gotovo je cijelu minutu kao očaran gledao u tom smjeru.

Rennahan podigne u zrak ruku.

— U redu — napomene. — Skratite priču.

— Mladić je sijevao očima poput razdražene divlje zvijeri. Pognut je prišao bliže i zastao nekoliko centimetara ispred Chucka. Tada ga je Chuck udario posred lica. Ali mladić je stajao poput željeznog stupa. Nije se ni maknuo, dopuštajući Chucku da ga udara. Gotovo su pet minuta udarci Chuckovih pesnica grmjeli po njemu. Mladić je padajući lomio stolove jedan za drugim praveći od njih drva za ogrjev. Nepristano se dizao opuštenih ruku i strašna se pogleda postavljao pred Chucka. Izgledao je jezivo... Da, i

tada je odjednom započeo svom žestinom! Nisam jednostavno mogao gledati kako Chuck tetura lokalom, ruši se na stolove i stolice, kako ga Kid podiže i udara svojim snažnim pesnicama kao maljem. Potom sam u zadnjem trenutku opazio kako ga je Kid bacio ravno u lijepo ogledalo iznad šanka. Dilo je nešto najstrašnije što sam doživio. Onda je odjednom svemu došao kraj.

Rennahan na tren pogleda pipničara i šerifa, okrene se i pođe napo-
lje.

— Gdje je sada Maud? — zapita napolju Wagnera.

— Gore. Ostavite djevojku na miru, gospodine Rennahan. Nema ničega ako mislite na...

— Zavežite! — reče Rennahan teko tiho da je vlasnik hotela problijedio od straha.

Rennahan potom pođe gore.

Maud je poput kipa sjedila u naslonjaču i piljila u njega velikim očima u kojima se više nisu svjetlucale suze...

Nešto poslije Rennahan ponovno za sobom polako zatvori vrata djevojčine sobe. Bilo mu je posve jasno da Kid ni ovaj puta nije imao sreće.

Djevojčin otac je prije šest godina, pri napadu na poštansku kočiju, nastrijeljen u pluća i četiri godine polako, ali sigurno umirao. Napad na kočiju izvršili su McCluskeyovi.

Rennahan siđe na ulicu i odvezavši riđana vine se u sedlo.

— Mladić je kao sumanut odjurio prema zapadu — objasni mu neki ruškarac. — Kad ga pronađete, morat će k liječniku jer izgleda veoma jadno.

Kid je zacijelo luđačkim tempom jurio prema brežuljcima što su se prostirali odmah iza grada.

Rennahan je gotovo sat i po punim trkom slijedio njegov trag. Već se u sumaglici pojavila vijugava, srebrna traka Two Butte Creeka, ali mladića nije bilo na vidiku.

Poslije dva i pol sata Rennahan je stigao do rijeke, prevalivši trideset kilometara. Obronci brežuljaka u blagim su se vijencima spuštali sve do obale što je bila obrasla gustim vrbovim grmljem čiji su se nizovi protezali između mnogobrojnih šumaraka breza, jasika i hrastova.

Napokon Rennahan ugleda mladića kako sjedi na brezovom panju. Kid se, međutim, ni ne pomakne kad Rennahan zaustavi konja i klizne iz sedla. Ukočena pogleda zurio je pred sebe. Njegov konj, čije su slabine drhtale od silnog napora, ležao je na obali pored vrbova grma.

Kid je uistinu izgledao veoma jadno. Lice mu bijaše otečeno, izudarano i puno ogrebotina svakojakih boja. Košulja mu je bila poderana na više mjesta dok su se na prsima jasno vidjeli rezovi od krhotina stakla. Članci na rukama bijahu mu teško ozlijeđeni.

Rennahan sjedne pored mladića, ali ne prozbori ni riječi.

Mislio je kako se mladićevo vedro i nasmijano lice od jutra promijenilo.

Kako se tek jadni momak osjećao u duši?

Vjerovao je da ga dobro poznaje i zna kako se sada nalazi u nimalo zavidnoj situaciji.

Već slijedećeg trena počne:

— Šta hoćeš, Race? — zapita Kid. Otečene usnice davale su njegovom glasu čudan, strani prizvuk.

— Vidjeti kako ti je — promrši Rennahan.

Mladić bijesno dahne. Brzo se podigne sa panja, oprtči oko Rennahana i raširenih nogu stane pred njega.

Rennahan opazi da je Kidova desna hlačnica na unutrašnjoj strani stegna razderena. Odmah vidje i veliku ranu što je zacijelo jako boljela, ali se činilo da mladić ne osjeća bol.

— Ja sam McCluskey! — odjednom zaurla mladić prema Rennahanu, tako gromko da njegov glas odjekne daleko preko rijeke. — Prokleti McCluskey sam ja! Zašto ništa ne kažeš? Što sjediš tu poput mumi-je? Ti, poštovani Rennahane pred kojim svi strepe! Čovjek čiste savjesti! Zašto mi ne pljuneš u lice? Reci nešto, do vraga! Ja sam Luther McCluskey! Mog oca su objesili, moju braću ustrijelili. Ja potječem iz razbojničke obitelji! Ja sam, kao i moji preci, također ubojica, Rennahane! Čuješ li? Ubojica sam! Propalica! Zločinac!

Vičući glasno mladić se ranjavim rukama udarao u prsa.

Rennahan ne prozbori ni riječi. Znao je dobro da bi svaka riječ u ovom trenutku bila uzaludna.

Mladić se spusti na koljena.

— Jesi li čuo, Rennahane? — nastavi vikati uzbuđeno. — Zovem se McCluskey! Ubio sam nenaoružanog čovjeka! I sam si to vidio! Ha-

-ha-ha! Znao sam da ne nosi oružje! Posve sigurno sam znao! To je bilo ubojstvo, Rennahane! I ti vjeruješ jednom McCluskeyu da je bilo ubojstvo. Igrarija! Koješta! To mi činimo za doručak! Ha-ha-ha! Ti si budala Rennahane!

Kid zastane dašćući i pomakne glavu naprijed, tako da su im se gotovo dotakli nosevi. Rennahan vidje bolom izmučeno lice, isprekidano krkljanje mladićeva grla i njegov vrući dah.

— Zašto si tako nepomičan, Rennahane? Ti, predstavnik zakona! Zašto ne povučeš revolver i ustrijeliš me poput divljeg kojota? Zašto to ne učiniš? McCluskeyevi ionako nisu ljudi! Idi i pitaj koga god želiš jesu li McCluskeyevi ljudi! Pitaj Maudu, pitaj šerifa... sve možeš pitati i svi će ti odobravati i biti zahvalni što si ustrijelio posljednjeg McCluskeya! Zapamti Rennahane — dahne Kid tako tiho da se jedva čulo — ne ubiješ li sada ti mene, jednog ću dana ja ubiti tebe! Da, dobro si čuo. Mrzim zakon, Rennahane! Mrzim ljude! Postat ću McCluskey, budi uvjeren u to! Pravi McCluskey ću postati!

Rennahan ga je mirno promatrao. Znao je da njegova hladnokrvnost i mir samo još više pojačavaju m'ladićev bijes. Želio ga je dokraja razlijesniti. Želio je da se Kid izgalemi i time riješi neugodne napetosti što ga je cijelog obuzimala.

Kid ubrzo ponovno započne vikati iz svega glasa. Ispruži ruke i zabije ih u Rennahanova prsa.

— Pokreni se već jednom, ti pse-to! Gadi mi se tvoje proketo mirno lice.

Bijesna đernjava pomalo je slabila i prelazila u šapat. Na kraju se, izgubivši svijest, Kid sruši na Rennahana.

Rennahan ga odnese u malu zavalu u blizini obale. Rasedla konje, rasprostire ležajeve za spavanje i mladiću poče čistiti rane.

Tek sada, pošto ga je svukao, vidio je kako je Kid strahovito iznakažen. Od pojasa naviše gotovo ni djelić njegove kože nije imao prirodnu boju. Posvuda modrice i izljevi krvi. Grudi su mu bile posve razrezane krhotinama stakla. Iz rane na desnom stegnu stršilo je nekoliko trijesaka koje Race oprezno izvadi.

Mladić će po svoj prilici cijelu noć spavati kao zaklan.

Umota ga u pokrivač i podbočivši glavu rukama ostane još neko vrijeme sjediti pored njega.

Potom priđe Kidovom konju, brižljivo ga istrlja te iscrpljenoj životinji donese u šesiru vode.

Prekriživši noge sjedne do mladića, a onda se napokon ispruži i ostane još dugo ležati budan, promatrajući zvijezde što su žmirkale na širokom nebeskom prostranstvu.

»Ne ubiješ li sada ti mene, jednog ću dana ja ubiti tebe«, razmišljao je o mladićevim riječima.

VII

Prošla su dva dana otkako su Rennahan i Kid napustili Springfield. Rennahan je u džepu kaputa imao pismo što je stiglo poštanskom kočijom.

Sada, su se nalazili otprilike tri kilometra sjeverno od Beaver Creeka na granici između Ničije zemlje i Teksasa. Žučkasto-smeđu stepu pritiskala je s juga omara Llana Estacada.

Usprkos upaljenoj rani na unutrašnjem dijelu stegna mladić je već dva dana sjedio u sedlu kao da ne osjeća bolove. Otekline s njegova lica već su mu prilično splasnule.

Za sve vrijeme jahanja Rennahan i Kid izmijenili su tek nekoliko riječi. Kid bi najčešće samo kratko odgovarao na Rennahanova pitanja. O događajima u Springfieldu nije želio govoriti. Mladićev konj brzo se oporavio jer su jahali prilično sporo.

Rennahan je imao vremena. S poslom u Amarillu nije mu se tako žurilo. U pismu oblasnog šerifa Hayfoxa stajalo je, doduše, da je stvar hitna, ali u ovom trenutku mladić mu je bio važniji od dvije grupe pobješnjelih Teksašana i »Četiri izvora« što ih je u Tascosi prenio na svoje ime.

Pri prijelazu Beaver Creeka susreli su nekog starog trgovca na kolima u koja su bile upregnute dvije umorne mazge. Činilo se da starac dugo nije susreo čovjeka, jer bijaše očito da je željan razgovora. On opomenu Rennahana i Kida da se pričuvaju bande nekog Lestera Burcha.

— Prije otprilike godinu dana ti su razbojnici posvuda u Panhandle počeli zabadati svoj nos. Najprije su napadali poštanske kočije što su prevozile poštu iz jedne zemlje u drugu, a sada napadaju vlakove. Čuvajte se tih nitkova. Vi nosite

skupo i čisto odijelo, gospodine — reče Rennahanu. — Čini se da ima-te mnogo novaca. Prokletim razboj-nicima i nekoliko je dolara dovo-ljan razlog da vas bez oklijevanja ubiju.

Starac nije prošao kroz Amarillo i Rennahanu nije bio zanimljiv daljnji razgovor. Prekinuvši kratko poznanstvo zaželi starom trgovcu uspješne poslove s Komančima i Kijevama te s mladićem prijede široku rijeku.

— Razbojnika uistinu ima ovdje dosta — reče Rennahan kad su stigli na drugu obalu. — U Ničijoj zemlji nema zakona ni šerifa. Do prije dvije godine moglo se ovu-la proći samo s otkočenim oružjem u ruci.

Poslije sata jahanja Rennahan i Kid ugledaše na obzorju napadne obrise stijena, svojstvenih krajoliku Sjevernog Teksasa. Tlo postade suho i žuto. Grmovi trnja, tvrđi buseni niskog šaša i sve brojniji šiljati stupovi kaktusa bitahu jedino rasli-nje u tom sušnom kraju. Rijetka niska stabla pamukovca i grmovi mesquita tek ponegdje narušavahu tu sliku što je treperila na vrućini.

Oko podneva vrućina tako pritiska da su Rennahan i Kid morali potražiti zaklon u hladu stijene.

Činilo se da je unutrašnje uzbude-nje izglednije mladića koji već dva dana nije okusio ni zalogaja. Rennahan opazi kako Kid otkopčava vreću s hranom i bez prave vo-lje za jelom počeo grickati pečeno meso. Pri tom im se susretnu pogle-di.

Mladiću je očito bilo neugodno što je Rennahan zapazio njegovu slabost. Barem je vjerovao da je

glad u njegovom slučaju slabost. Ali dva dana bez hrane ne bi izdr-žao ni želudac najotpornijeg čovje-ka.

Rennahan mu bez riječi doda ma-lenu vrećicu soli, a potom pristavi vodu za čaj.

Premda je opazio da mladić po-drugljivim pogledom prati njegov trud, Rennahan mu ipak pruži lon-čić vrućeg napitka.

— Ionako se i previše znojim — promrmlja Kid odbijajući pruženi lončić.

— Vidi se da još nikad nisi bio u Teksasu. Ja sam ovdje rođen. Vrući čaj jedino je pravo osvježanje. Vid-jet ćeš to.

— U redu — reče mladić pomirli-vo, prihvati lončić i otpije nekoliko gutljaja. Rennahan je znao da je Kid tvrdoglav. Ali već poslije neko-liko minuta mladić začuđeno zakli-ma glavom, procijedi nešto nera-zumljivo i dokrpa ispije vrući napi-tak.

— U cijelom Teksasu je tako neizdrživo? — započne razgovor, očito bolje raspoložen. — Želio bih znati kako goveda podnose ovu stra-hovitu vrućinu i od čega ovdje za-pravo žive.

— U Teksasu je sve smeđe i vru-će. Goveda dobro podnose vrućinu. Sada se zapravo nalazimo u najsuš-nijem dijelu sjevernog Panhandlea. Dale prema jugu kraj je mnogo pi-tomiji, dosta zelenih površina. Ču-dit ćeš se kad to vidiš. Okrug Pan-handle je u stvari stočna livada, kakvu gotovo ne možeš zamisliti. I tamo je doduše veoma vruće, ali ima mnogo vode.

— A gdje se nalaze tvoja »Četiri izvora«?

— U preriji Dogs, jugozapadno od Amarilla, tik na sjevernom rubu pustinje. Komanči su mi najbliži susjedi.

— Prijatan kraj. Pustinja, Komanči, drumski razbojnici i jeziva vrućina. — Kid se pokušava nasmiješiti, ali nije mogao jer mu je lice još uvijek bilo natečeno.

Rennahan ga shvati i odvraća mu smiješkom.

Potom se ispruže u hladu stijene i prespavaju najveću vrućinu.

Odmorivši se nastave jahati, i poslije jednog sata stignu do željezničke pruge. Rennahan je znao da četrdeset kilometara jugozapadno pruga prelazi Big Blue Creek, dok se kojih petnaestak kilometara dalje spaja s prugom Fort Worth što u smjeru sjeverozapada vodi od Južnog Teksasa preko Panhadlea za Colorado.

Jahali su uz prugu otprilike dvanaest kilometara. Ruslinstvo je postajalo sve bujnije. Tu i tamo naišli bi i na zelene šumarke. Prelazili su malene potoke koji su se sve više širili u svojim donjim tijekovima.

Odjednom tišinu naruši zvižduk lokomotive što im se približavala glasno dašćući. Rennahan i Kid stanu desetak metara daleko od tračnica. Pružila im se rijetka prilika da promatraju putnički vlak.

Rennahan izvuče desni revolver i pokaže u nebo kojim su samo četrdesetak metara iznad njih kružila četiri lešinara.

Rennahan zadovoljno kimnu pogleda u nebo.

Jedan je lešinar poput kamena padao prema zemlji. S drugog prhne oblačić perja. I on se počne spuštati, ali se tik iznad vrhova sta-

bala obližnjeg šumarka ponovo uzdignu i preplašen odleti dalje.

Prije nego što su uspjele odletjeti i preostale dvije grabljivice, zagrmí Rennahanov kolt. Kid s mukom razazna tri hica.

Sva tri pogođena lešinara propadnu u krošnje drveća.

U tom trenutku vlak im se posve približi te Rennahan i mladić prvo ugledaju veliku lokomotivu kroz čiji su ih prozor promatrala dva od straha iskrivljena lica. Iza lokomotive slijedio je poštanski vagon.

U njemu su Rennahan i mladić opazili pognutu priliku muškarca koji je oko glave nosio zavoj. Čovjek pritrči otvoru na vratima i snažnim zamahom izbaci veliku, svijetlu torbu što udari u tlo za duljinu konja ispred Racea i Kida.

Vlak su sačinjavala i tri putnička vagona. Na slobodnom prostoru zadnjeg vagona neki je mladić žurno gurao u kola djevojku s kojom se dotad nalazio napolju.

Rennahan i Kid začuđeno su gledali za vlakom što je nestajao iza zavoja.

Sve je trajalo otprilike pola minute.

Pred njima na tlu ležala je puna torba na kojoj se isticao natpis »US Nail«.

Rennahan iskoči iz sedla i otvori torbu. Bila je natrpana svežnjevim novčanicama. Race izvuče jedan svežanj.

— Novčanice po stotinu dolara! Sve same novčanice po stotinu dolara!

I mladić sjaši i puneći bubanj revolvera zbunjeno se zagleda u hrpu novca.

Rennahan ispod oka oštro pogleda mladića što je kao hipnotiziran promatrao novac. Potom se nekoliko sekundi zagleda u Rennahana koji se, međutim, ne pomakne, ne progovori ni riječi.

— To je prokleta mnogo novaca. Race.

Mladić proguta pljuvačku. I nadalje je u desnici držao kolt.

— Što ćemo učiniti s tim? — zapita oštro.

Njegove oči odjednom sijevnu vrebajući što Rennahanu, međutim, ne izmakne.

— Nastavit ćemo malo zaobilaznim putem! — mirno odvratí Rennahan.

— Predat ćeš novac! — zaključí mladić.

— Ako se ne varam, s ove je ili s one strane Big Blue Creeka postaja sa crpkom za vodu. Vlak tamo stoji najmanje pola sata.

— Ja sam McCluskey — istisne mladić.

— Da, i?

Kid počne vikati kao da je sav izvan sebe. Pogled mu je letio s Racea na torbu i obratno. Usput je palcem okretao bubnjić revolvera te je njegove riječi pratilo tiho zveckanje metala. Poslije svake izgovorene riječi oči su mu se vidno sužavale.

— Ostat ćeš posve miran, Race.

Rennahan nakrivi glavu. Tik po red sebe začuje kako mladić debelim palcem okreće bubnjić revolvera.

— To je htio i George Bellins Kide.

— Bellins?

— Bio je vozač tvrtke »Wells-Fargo«.

— Kakve to veze ima s novcem? — zapita mladić namrštivši čelo.

— Rekao si da se zoveš McCluskey. S tim je imenom povezano ovo što ti želim reći. George Bellins bio je, naime, vozač. Prije šest godina napadnuta je poštanska kočija. Bellins bijaše dobar strijelac, ali se radilo o njegovom životu. Odmah je odbacio svoju pušku, pa ipak su mu nastrijelili pluća. Četiri godine je umirao ranjen metkom napadača. Jesi li već negdje vidio kako umire čovjek pogođen u pluća, Kide?

— Što to treba značiti, Race? Postoji više takvih priča, ali me one ne zanimaju.

— Tebe ne, Kide, ali Maudu Bellins zacijelo zanimaju. Metak što je pogodio njenog oca ispalio je iz svog revolvera Cince McCluskey.

Mladićevo lice odjednom problijedi, a zveckanje bubnjića revolvera zamukne. Kid se netremice zagleda u revolveraša. Disao je tako glasno kao da je pretrčao cijeli put od Springfielda do ovamo.

Rennahan se pridigne od torbe i okrene. a Kid se zagleda u njegova široka leđa. Naizmjenice je pogledavao sad svoj revolver, sad Rennahanova leđa. Na kraju, ponukan nekom unutrašnjom silom, spusti oružje u korice.

Gotovo u istom trenutku Rennahan se okrene i dobaci mu torbu. Kid je vještom kretnjom uhvati.

— Objesi je na jabučicu svog sedla! — reče Rennahan odlučno.

Jahali su uz prugu smjerom kojim je maloprije bio nestao vlak. Mladić je neprestano pred sobom gledao Rennahanova leđa. Torba s novcem što se njihalā obješena o sedlo, dodirivala mu je lijevo kolje-

no Poslije nekog vremena odvojili su se od stijena i ponovno jahali jedan do drugoga.

— Uzmi ti torbu — napomene Kid ozbiljno i počne odvezivati remen.

— Ostavi je tu gdje jest. Ubrzo ćemo stići do postaje.

Spuštajući se niz brežuljak pred sobom ugledaše svjetlucavu traku što se poput zmije povijala ravnom dolinom. Bio je to Bing Blue Creek. Kad napokon projahaše preko mosta ugledaše vlak što se upravo spremao krenuti dalje.

VIII

— Što namjeravaš s tom torbom punom novca? — priupitao je nekoliko minuta ranije Bud Himmel svog druga, pri tom raskolačivši oči.

— Proviri malo napolje, pa će ti odmah sve biti jasno! — Chark Newman izvuče tešku torbu iz željezom okovana ormarića i teturajući pođe poštanskim vagonom prema otvorenim vratima.

Bud problijedi kad na malenoj čistini nedaleko tračnica spazi dvojicu jahača. Na suncu su svjetlucale cijevi njihovih revolvera. Brzo dograbi sa zida vinčesterku, no Chark mu je kriknuvši izbije iz ruke.

— Jesi li poludio! Želiš li da nas obojicu ubiju? To je Lester Burch. Ne radi se o mom novcu, ali se radi o mom životu! Prokletom razbojniku jako je stalo do moje obitelji. Evo, tu ti je novac!

Torba u visokom luku poleti zrakom i padne pred noge konja.

Chark ništa više nije vidio, jer se munjevito bacio na pod. Podigao se tek kad je kroz oba otvora na vratima zamijetio da vlak promiče pored visokih starih stijena.

— To će krasno odjeknuti! — prostenje Bud.

— Posve mi je svejedno — uzvraća Chark uhvativši se za povezanu glavu — Do prije četiri dana mislio sam jednako kao i ti. Samo pola minute sam promišljao da li da im bacim poštansku vreću ili odgovorim kišom metaka. Da me je metak zakačio samo centimetar niže, ostao bih na mjestu mrtav.

Bud zagriže donju usnicu.

— U svakom slučaju možemo računati da će nas otpustiti iz službe, to mi je posve jasno! U torbi se nalazi pedeset tisuća dolara!

— Volim biti otpušten s posla, nego pokopan — uzbuđivao se Newman. — Tvrtka bi trebala namjestiti nekoliko agenata vještih baratanju oružjem. Ja ću posvuda naći zaposlenje. Uostalom, pošiljke novca su osigurane.

— To ti samo tako misliš! Zar si zaboravio kako je Barkley kleo zbog toga što je osiguravajuće društvo prije pola godine odbilo osigurati novac. Budu li se stvari i nadalje ovako razvijale, Burch i njegovi razbojnici posve će uništiti tvrtku.

— To me uopće ne zanima. Uostalom moraš priznati da bi se razbojnici ionako domogli novca da smo se i branili... Samo što bismo mi sada ležali negdje pored tračnica.

Slučaj je htio da šerif Cuff Breenoble s odredom konjice stigne na

postaju u trenutku kad su se Rennahan i Kid spuštali niz brežuljak.

Bud pogleda preko šerifova ramena i spazi dvojicu jahača kako prelaze preko mosta. Kao da ga je nešto ubolo, on skoči i poviče:

— Eno ih, dolaze!

— Tko? — zapita šerif ne shvaćajući.

— Razbojnici! — krikne Bud i već slijedećeg trena u njegovoj se ruci nađe kolt. I ostali izvukoše revolvere te se zagledaše u dvojicu jahača koji su im se mirno približavali.

— Torba! Tamo... Visi na mladićevom sedlu! Oni su! — uzbuđeno vrisnu Bud.

— Sad i šerif spazi torbu. No on prepozna i prvog jahača i od iznenađenja raskolači oči.

— Zaboga, spremite oružje — prošapće preplašeno, te istupi nekoliko koraka. — Gospodine Rennahane! To je uistinu iznenađenje!

— Oh, Breenoble. Otkad ste vi u Teksasu?

— Od prije pola godine... Torba nam se čini neobično poznata. Zacijelo ste imali mali razgovor s Lestrom Burchom?

Šerif je, naime, vjerovao da je Rennahan ubrzo poslije prepada na viak navratio na razbojničku družinu i preoteo joj plijen. Rennahan je već izveo i smioniye pothvate i Breenoble je odavno navikao da se uvijek iznova divi tom čovjeku.

— Nasam susreo ni žive duše — odvrati Rennahan mirno. — Dobaci mi torbu, Kide.

Šerif spretno dohvati torbu.

— To je Kid — pokretom ruke predstavi Rennahan mladića. Kid

pogleda šerifa, a potom preleti po licima ostalih muškaraca.

— Zovem se Luther McCluskey — prozbori mladić mirno i tiho, ali dovoljno glasno da su ga svi dobro čuli.

— McCluskey? — Breenoble namršti čelo.

— Imate li nešto protiv tog prezimena?

Šerif pogleda Rennahana koji je ravnodušno sjedio u sedlu.

— Poznavao sam Cluna McCluskeya — reče Breenoble polako — i još nekoliko ljudi što su nosili to ime.

— Sada kad ste upoznali i mene, vaše poznanstvo s našom obitelji je potpuno.

Mladić je to izgovorio naglašenom oštrinom što je izbijala iz svega njegovog držanja. Ali Breenoble nije bio samo snažan, već i veoma razborit muškarac. Mladićevo lice bijaše prilično otečeno premda su otekline već pomalo splasnule. Šerif, međutim, nije bio siguran da li je mladića ovako udesio Rennahan ili netko drugi. Pride mladiću i pruži mu ruku.

— Drago mi je što sam vas upoznao, Lutheru. Ukoliko vam zatreba moja pomoć, možete me naći u Butte Springsu.

Kid zbunjeno odmjeri snažu ruku i potom je oklijevajući stisne.

— Na žalost, šerife, ne jašem u Butte Springs.

— Ne žuri nam se, doduše, baš naročito — umiješa se Rennahan — ali do Amarilla ima još dobar dio puta, Breenoble.

— Namjeravate u Amarillo?

— Da.

— Bit će vam prilično vruće. U Amarillu vlada pravi pakao. Ja sam trebao postati nasljednikom četvorice šerifa što su tamo ubijeni u zadnjih nekoliko mjeseci, no odbio sam ponuđeno mjesto... Između Butte Springsa i Amarilla od prije šest tjedana postoji telegrafska veza preko Tascose. Zatreba li vam pomoć, javite mi, rado ću doći i dovesti nekoliko prijatelja.

— Hvala! Upamtit ćemo to! Ostajte nam zdravo, Breenoble.

Šerif i pripadnici konjice pogledom su ispratili dvojicu jahača. Kad su nestali iza mosta, neki se neobično snažni muškarac krivih nogu počeo po bradi i reče:

— Da jedan McCluskey ukrade pedeset tisuća dolara bačenih pred noge nije ništa neobično, ali da McCluskey projaši petnaest kilometara i do centa točno preda novac, to, vjerujem, ne bih shvatio ni da živim dvije stotine godina.

Breenoble se okrene i reče suho:

— Ne poznaješ ti još Horacea Rennahana.

IX

Uvečer slijedećeg dana ulogorili su se Rennahan i Kid otprilike dvanaest kilometara sjeverno od rijeke Canadian. Slijedećeg su dana, jahalice cijelo dopodne uz rijeku u smjeru zapada, prije nego što su naišli na pličinu.

— Tamo iza onih brežuljaka nalazi se Tascosa — pokaže Rennahan prema zapadu.

— A Amarillo? — zapita Kid.

— Na jugoistoku. Ubrzo ćemo naići na prugu Fort — Worth, a onda skrenuti prema jugozapadu. Uvečer ćemo stići do prerije Dogs, a rano ujutro u Biggers. Nedaleko od nje ga smjestio se Council Shawk...

Biggers bijaše napušteni, mrtvi grad. Još prije samo nekoliko godina život u njemu bio je veoma bučan. Prije dvadeset godina grad je bio vojno uporište iz kojega su pripadnici konjice odlazili u ratne pohode protiv Komanča i Kijova. Tada je tvrtka »Wells-Fargo« uspostavila liniju za prijevoz robe i putnika što je vodila od Roswella u Novom Meksiku preko Llana Estacada kroz preriju Dogs za Amarillo i Miami na rijeci Canadian.

Poštanskim kočijama sve su više stizali novi ljudi i grad se brzo širio. No tada je izgrađena željeznička pruga od Roswella do Amarilla. Godinama se vodila ogorčena borba za prevlast. Željeznica je izvojevala pobjedu i ubrzo je došao dan kad je posljednja kočija tvrtke »Wells-Fargo« krenula na put od Roswella do Amarilla. Biggers je gotovo preko noći ostao pust. Drvene kuće prekrivio je pijesak.

Biggers je ležao tik na rubu prerije Dogs. Pet kilometara dalje prema istoku, u dolini uz rijeku Town, niknuo je Council Shawk. Kad su poslovi s trgovinom u Biggersu krenuli naopako, ne donoseći više nikakvu zaradu, nekoliko se ljudi u Dog-Valleyu počelo baviti uzgojem stoke. Nabavili su goveda i uspješno poslovali. Broj goveda neprestano je rastao. Dvoica rančera svim su sredstvima potiskivala sitne stočare koji su im nakraju bili neisplativi prodati svoja goveda. Toj dvojici

ubizo je pripala cijena dolina. Ali i oni su se sukobili kad im je pijani tragač za zlatom koga su svi poznavali kao smušenog Yepposocka, ne shvaćajući ga ozbiljno, pokazao svjetlucavi komad rudače.

— Srebro, ha-ha-ha! — cerio se starac.

Radilo se uistinu o srebru. Neki geolog iz Santa Féa je to potvrdio. Prijateljstvu između Big Jacka Brociusia i Webba Bescigliae došao je kraj. Jer, kao što je tvrdio Yepposock, sva je zemlja sa četiri izvora sve do središta zemljine kugle bila sastavljena od čistog srebra koje treba samo iskopati.

— Načinit ću od Council Shawha drugi Tombstone, samo prije trebam Webba i sve njegove pristalice poslati u pakao — zaklinjao se Big Jack Brocius. I Webb Besciglia je nosio revolver. Što više, čak je nabavio revolveraša, ali je i Big Jack uskoro učinio isto. Ubrzo je prerija Dogs odjekivala od pucnjeva što su najčešće dolazili iz zasjede.

Međutim, ni jedan se od dvojice rančera nije dosjetio da »Četiri izvora« u Tascosi prenese na svoje ime. Kada se pojavio prvi stvarni vlasnik, ubrzo su ga pokopali. Slijedeća tri vlasnika zemlje prošla su jednako kao i prvi. I četiri šerifa koji su u proklesoj dolini pokušali uspostaviti red, poslani su u vječna lovišta. Tako se dogodilo da je Race Rennahan kupio tu zemlju za — slovinama — pedeset dolara. Nitko, naime, nije želio zemlju što je prouzročila toliko zla.

To je bilo sve što je Rennahan znao kad je s mladićem ujahao u grad, dok im je sunce svojih toplim zrakama udaralo u leđa.

Na nogostupu ispred saluna »Oriental« stajalo je nekoliko muškaraca umorno žmirkajući prema dvojici jahača. Rennahan i Kid sjahu ispred hotela »Cosmopolitan« i privežu uzde za drvenu prečku.

U tom trenutku rašire se pokret na vrata hotela i dvojica muškaraca s dvostrukim opasačima u čijim su se koricama njihali teški revolveri, istupe na nogostup.

Jedan bijaše snažan, širok muškarac srednje visine, otprilike četrdesetih godina. Drugi bijaše vitak, crnokos i odjeven poput kicoša. Mogao je biti nešto mlađi od Rennahana. Dok se kicoš trgnuo ugledavši Rennahana, prvi je muškarac pošao dalje i na pola stubišta susreo se s Rennahanom.

Prava je rijetkost da neki stranac zaluta — reče nemarno dotaknuvši rukom rub šešira na pozdrav. — Tražite li posao?

— Ne — odvrati Rennahan — i postavi se tako da je crnokos kicoša mogao neprestano držati na okupu.

Snažni muškarac srednje visine odmah zamijeti da se došljak i njegov drug poznaju. Podigne obrve i klimne.

— Ja sam Jac Brocius. Kako se vi zovete?

— Horace Rennahan — spremno odvrati kicoš i gegajući se u hodu približi se dvojici muškaraca na stubama. — Poznajemo se prilično dobro, zar ne Rennahane? — Izgovorivši to kicoš se kiselo nasmiješi.

Rennahan se okrene mladiću i kažiprstom pokaže kicoša.

— To je Billy Ringo, Kide! Želiš li naručiti ubojstvo nekog čovjeka koji ti nije ro volji, s puno se povjerenja možeš obratiti Ringu: on to

obavlja nenametljivo i savjesno, za samo deset dolara.

— A ti to činiš besplatno, Rennahane — ražesti se Ringo, ali ga Big Jack zapovjedničkim pokretom ruke umiri.

— Čuo sam već o vama, Rennahane, i drago mi je da sam vas osobno upoznao. Billy očito nije vaš prijatelj, ali ja bih na vašem mjestu bio prema njemu ipak nešto ljubazniji.

— I predobro se poznajemo a da bismo se jedan pred drugim mogli pretvarati — odvрати Rennahan hladno.

— Ostajete li duže u Council Shawku?

— Ovisi o mnogo čemu.

— Koliko vidim, ovdje ste svojim poslom — reče Big Jack pogledavši lijevu stranu Rennahanovih grudi — ju.

— Ah da, gotovo sam zaboravio. — Rennahan pruži ruku u džep svoje košulje. Izvadi novu novčanu značku i polako je prikopčea na kaput.

— Niste, dakle, svojim poslom — rasmiješi se Big Jack nemirno — buduću da se nitko više nije javljao, htjeli smo sami izabrati novog šerifa. Sada smo sebi uštedjeli trud zar ne?

— Čini se tako, gospođine Brocius.

— Zovite me Big Jack. Iskreno se radujem što smo ponovo dobili šerifa. Upravo nam je nedostajao čovjek vaših osobina. Sada će mi zacijelo biti lako da napokon izborim svoje pravo.

— Ovdje sam zato da svakome pomognem kako bi izborio svoje pravo.

— Vrlo dobro. Imat ćete posla.

— Ja bih pošao, Jack. Ne mogu više podnositi smrad — oglasi se Billy Ringo.

— Zavisi o vjetru s koje ga strane donosi — prozbori Rennahan uljudno.

Billyjevo lice se izobličilo. Skoči korak unatrag i ruke položi na drškove revolvera.

Skutovi Rennahanovog kaputa odjednom se razmaknuše. Dršci njegovih revolvera, izrađeni od slonovače, slabo zasvjetlucaše. Rennahan oba palca zataknu za opasač, tik iznad držaka svojih revolvera.

— Pričekajmo s tim još neko vrijeme — reče Big Jack prijazno se nasmiješivši. — Mladić je zacijelo vaš pomoćnik?

— Zovem se Luther McCluskey — predstavi se mladić s neskrivenim ponosom.

— McCluskey! Ime je lako zapamtiti, ne misliš li i ti tako, Billy? Ne nosite ga dugo, zar ne? Rekao bih, tek dvadeset godina. — Izgovorio je to pažljivo osmotrivši nisko prikopčan mladićev revolver.

— Za mene je dovoljno dugo — odvрати mladić nehajno.

— I vi zacijelo nosite značku u džepu?

— Još ne, Big Jack — odgovori Rennahan brzo. — Oskudijevamo u zvijezdama.

— Da, Rennahane, moram vam reći da ćete biti poprilično razočarani. Ovdje, naime, ne postoji šerifov ured. Ljudi misle praktično. Čemu graditi ured kad bi ionako vječno zjapio prazan. Ah, znadete li da sam se veoma dobro slagao s vašim prethodnicima? Ali, bili su odviše ambiciozni. Zbog toga su i nastradali. A šerif može i mora biti prijatelj.

zan sa svima, ne mislite li i vi tako? Ali što ja to vama pričam. Vi ste iskusan čovjek. Svejedno, želio bih vam dati dobar savjet.

— Ako je uistinu dobar, izvolite samo.

— Dobar je. Vaši bi prethodnici još živjeli da su ga se pridržavali. Ja, naime, volim poštenje, znajte to, za razliku od onog razbojnika Desciglaie, na kojega vas, uostalom, želim upozoriti.

— Čuo sam o njemu. Kako glasi vaš savjet?

— To je najbolji savjet što vam ga mogu dati. Ja poštujem pravdu, gospodine Rennahan, a ta je ništarija razbojnik koji terorizira cijeli kraj. Ne bih se želio prenatgiti, ali mislim da mrzi značku. I on i njegovi ljudi. Joeu Schiffersu je, na primjer, dovoljno da ugleda značku pa da se razbjesni. Čudan čovjek.

— Dobro poznajem Joea. Uostalom, on spada u istu vrstu ljudi kao i vaš Billy. Ono što Billy obavlja za deset dolara, u Joea stoji polovicu.

Billy Ringo je već bio spreman da na ove riječi skoči poput divlje zvijeri kad uvreba svoj plijen, ali ga Big Jack zaustavi brzim i ostrim pogledom, slatko se nasmiješivši i nježno pogladivši po trbuhu.

— U pravu ste, Rennahane. Joe Schiffer veoma jeftino obavlja svoje prijave poslove.

Čujte me dobro što ću vam reći, Big Jack. Ja sam saslušao vaš savjet, a sada poslušajte i vi moj. Od danas sve probleme rješavajte bez praha i olova, inače će ovdašnji ukobnik morati zaposliti nekoliko novih pomoćnika.

— Najljepa hvala, gospodine Rennahan. To su, dakle, dva savjeta.

Sačekat ćemo da vrijeme pokaže koji je od njih bolji. Mislim da je to pošteno, zar ne?

— Za onog koji će dočekati da to vidi. Šteta, vi se još sasvim dobro držite.

— Nisam umišljen. Želim vam mnogo sreće, Rennahane. A vi, McCluskey, mogli biste malo razmisliti o onome što sam rekao. Isplati se onome tko je još mlad, a želi doživjeti duboku starost.

X

Clint Ballard zagleda se u Rennahana i mladića što su prilazili njegovom pultu. Kad opazi zvijezdu, pogled mu se i nehotice zaustavi na njoj.

»Kad će napokon prestati s tim ubijanjima«, pomisli, prisjećajući se dobroćudnog Raya Bettermana, uistinu pametnog momka s kojim je često igrao šahi.

Rennahan klimne glavom pozdravljajući čovjeka za pultom i otvori knjigu gostiju.

— Nemamo više ni jedne slobodne sobe — reče Ballard brzo.

— Veoma lijepo. — Rennahan dohvati olovku, upiše u knjigu svoje ime, a potom olovku gurne u ruku mladiću.

Ballard se podigne:

— Rekao sam da nemamo slobodne sobe.

— A ja sam rekao da je to veoma lijepo. Tko je Frank Cruizer?

— Stolar koji pravi lijesove.

— Gdje stanuje?

— Tri stotine metara odavde na suprotnoj strani ulice. Lako ćete

prepoznati njegovu kuću po golemom natpisu. Ako ćemo pravo, Frank se razumije u svoj posao. Još se nitko nije požalio na njega.

— To vjerujem.

— Hvala, ali rekao sam već da... — Dok je govorio Ballard otvorio knjigu gostiju i zaviri u nju. Odjednom se zagrcne i skupi oči. Potom ih širom otvori. Sricajući pročita ime došljaka, začuđeno pogleda Rennahana, zamijeti dvije izbočine na crnom kockastom kaputu, a njegovim naboranim licem preleti bespomoćan osmijeh.

— Htjeli ste nešto reći?

— Oh, nije važno, gospodine Rennahan. Uistinu nije važno. Mogu vam dati tri, četiri sobe, koliko želite. Veoma lijepe, velike sobe sa čvrstim zidovima. Vrata soba mogu se zaključati. Izvolite, pokazat ću vam ih.

Sobe su uistinu bile lijepe, uredne i čiste, sa čvrstim zidovima kroz koje se nije moglo čuti razgovor u susjednoj sobi.

— Imam prvorazrednu staju s dobrim odjeljcima, gospodine Rennahan. Da zapovjedim momku neka odvede vaše konje ili namjeravate možda još jahati. Dopustite li, želio bih vam dati dobar savjet...

— To je drugi savjet za samo četvrt sata. Jesu li svi ljudi u ovom gradu tako susretljivi? — zapita Rennahan slabo se osmjehnuvši.

— Oh, zacijelo ste već nabasali na Big Jacka Brociusa i Billyja Ringa?

Rennahan kimnu.

— I Big Jack vam je dao dobar savjet?

— Zapravo prilično loš.

— Moj je dobar. Želite li razgledati okolicu, učinite to odmah. Sutra će već svi znati da je Council Shawk dobio novog šerifa.

— Uistinu dobar savjet — prizna Rennahan. Vlada li ovdje uveće velika gužva?

— Zavisi, gospodine Rennahan. Od ponedjeljka do srijede u grad dolaze ljudi Webba Bescigliae. Od četvrtka do subote glavnu riječ u gradu vodi Big Jack sa svojim ljudima.

— A nedjeljom?

Ballard slegne ramenima.

— Kako kad. Najčešće dolaze obje grupe.

— I kako izgleda kad se zajedno nađu ovdje?

— Obično poprilično bučno.

— Ah, tako. Otprilike zamišljam kako ovdje izgleda nedjeljom.

Ballard se nasmiješi.

— Koliko stoji jedan lijes? — zapita Rennahan gledajući kroz uski prozor na ulicu.

— Lijes? — zabezekne se Ballard. — Mislim, deset dolara. Želite li naručiti lijes?

Rennahan se odmakne od prozora i namigne mladiću.

Prođu pored vlasnika hotela koji je zbunjeno i ukočeno gledao u njih, i krenu prema vratima. Prije nego što napustiše lokal, Rennahan se još jednom okrene.

— Ne za sebe — reče hladno.

Ballard razvuče lice. Da se tog trenutka pogledao u ogledalo, zacijelo bi se uplašio sam sebe.

* * *

— Nije li to bio novi serij? — zapita Betty Cruizer svog supruga koji je izbezumljena pogleda sjedio na mrtvačkom sanduku i kroz ot-

vorena vrata zurio napolje. — Kako to izgledaš? Što je htio?

— Naručio je dva lijesa — odvrati Cruizer tiho, kao opčinjen.

— Dva lijesa? — lecne se Betty Cruizer. — Pa tek je došao. Da li ih je naručio za sebe i lijepog mladića?

— Nije.

— Čudno. Pa nije bilo pucnjave. Što to znači? Da li je možda sa sobom donio dva leša?

— Ne, lijesove je naručio za Billyja Ringa i Joea Schiffera.

— Kako, malo prije sam vidjela Ringa i Big Jacka Brociosa kako zajedno jašu gradom! — poviče uzbuđeno stolareva žena.

— Da i ja sam ih vidio — promrsi stolar.

Betty Cruizer se objema rukama osloni o bokove i potisnuvši donju usnicu naprijed otpuhne s lica uvojak kose. Upitnim je pogledom promatrala svog supruga.

— Mrtvaci, dakle, još uvijek žive — prozbori poslije kraće stranke. — Da li ti je barem platio lijesove?

— Platio je odmah.

— Čini mi se da je to neki neobično smiješni šerif.

* * *

Kasno poslije podne Rennahan i mladić vratili su se sa »Četiri izvora«.

Već se hvatao prvi sumrak i ispred trgovina, radionica i gostionica visjele su upaljene svjetiljke.

— Pogledat ću malo kako idu poslovi — napomene Kid kad su sjahali ispred hotela.

Rennahan se složi.

— Doći ću poslije za tobom.

— Možda uspijem saznati tko je vlasnik jednog od izvora?

— Prepusti to radije meni, Kide.

— Danas je petak: Upoznat ću, dakle, momke Big Jacka. Misliš li da će biti drski prema meni?

— Ne, vjerujem, ali će zacijelo htjeti saznati na čijoj si strani — odvrati Rennahan promatrajući Kida ispod oka. Ni njemu nije bilo posve jasno kako će se mladić ponašati kad se susretne s onim što čovjeka omamljuje i čini zaboravljivim, a čega se on sâm klonio: viskijem, ženama i tzv. prijateljima.

Mladić neodlučno zastane i začuđeno pogleda šerifa.

— Ne uzimaj to tako tragično — reče Rennahan i oba konja preda malenom Meksikancu koji ga pozdravi s »Buenos dios, mariscal« i gotovo pregrize jezik od iznenađenja kad mu šerif gurne u ruku srebrni dolar.

U blagovaonici hotela »Cosmopolitan« sjedila su trojica muškaraca i Rennahan po njihovoj odjeći zaključio da su stočari. Sva trojica su se dosađivala, ali brzo ustanu ugledavši Rennahana kako prilazi pultu za kojim je Ballard sjedio u košulji.

Dohvativši s kuke ključ sobe broj četiri, Ballard ga pruži Rennahanu i prošapće:

— Druga postava Big Jacka. Momci čekaju već dobar sat.

— To je, dakle, novi šerif — oglasi se za Rennahanovim leđima visoki, koščati muškarac.

Rennahan se okrene, ali ne izusti ni riječi. Ledenim mirom što je njegovim protivnicima obično kidao živce, zagleda se u trojicu kauboja.

— Pazite, on nosi čak dva revolvra — dobaci drugi, nešto niži od prvog.

— Imate li nešto protiv da vam zaželimo srdačnu dobrodošlicu, šerife? — zapita glasno se nacerivši treći, krivonogi muškarac velikih sanjarskih očiju.

— Ne, nemam ništa protiv toga — mirno odvrati Rennahan. — Imate li još kakvih želja?

— Cini se da šerif nije dobre volje — reče promuklim glasom krivonogi. — Zacijelo ste već saznali da uloga šerifa u ovom gradu nije ni malo jednostavna i zahvalna, zar ne?

— Pozivamo vas na čašicu pića — obrati se visoki kauboju.

— Usput bismo vam odmah mogli objasniti kako se rukuje koltom kalibra 45 — doda krivonogi ozbiljno.

— Veoma ljubazno od vas, ali ne trudite se. Zacijelo ću to s vremenom naučiti i sâm.

— Ne govorite tako šerife. Postoje trenuci kad se to doduše zna, ali znanje mnogo ne koristi.

— Ako je tako, ja se na vašem mjestu ne bih toliko trudio da takav trenutak doživim što prije. Drugi puta ću, nadam se, imati za vas više vremena. Izručite, dakle, lijep pozdrav Big Jacku i recite da će Horace Rennahan u određenom trenutku već znati kako se rukuje revolverom.

Trojica kauboja odjednom približede i prestrašeno se trgnu. Krivonogi šutne i okrene se, a ostala dvojica odmah učine isto.

— Zašto im Big Jack nije rekao tko ste? — priupita Ballard šerifa.

— Tko bi to znao! Pitao sam se na trenutak zapravo na čijoj strani...

— Htjeli ste znati na čijoj sam ja strani? — prekine ga Ballard.

Rennahan klimne.

— Otvoreno ću vam reći što mi slim, gospodine Rennahane. Dok još nisam znao tko ste, nisam vam htio dati sobu, jer mi se to činilo odviše opasnim.

— A sada kad znate?

— Sada sam na vašoj strani. Ali samo kao promatrač. Vidite, tek sam odnedavno ovdje, posao mi ide dobro i želio bih ga zadržati, makar se obje strane istrijebile do posljednjeg čovjeka. Stoga možete računati samo s time da, vam, ma što se dogodilo, neću pucati u leđa. Morate me shvatiti. Ja nisam samo poslovan čovjek. Dobro znam da i protiv zadnjeg iz te dvije grupe nemam ni najmanje izgleda.

— Iskreni ste i to mi je dovoljno. Pomoć mi nije potrebna.

— Vjerujem da ćete imati više sreće negoli vaši prethodnici, gospodine Rennahane.

— Vi biste mi možda mogli dati neka obavještenja.

— Budem li mogao, reći ću vam ono što vas zanima.

— Kome pripada zapadni dio »Četiri izvora«?

Ballard raskolači oči.

— Zapadni dio »Četiri izvora« — ponovi polako. — Kako ste došli na to da upravo ja to znam? — zapita tiho.

— Loš ste glumac, gospodine Ballard. Slutio sam da sam ponovno imao vrašku sreću i nisam se prevario. Ja sam kupio zemlju sa četiri izvora i prije šest tjedana je u Tascoš prenio na svoje ime.

— Vi? — prenerazi se vlasnik hotela.

— Da, ja! Rekli su mi da su to prvoklasni pašnjaci. Ne vjerujem da tamo ima i srebra. A kad bi ga uistinu i bilo, ipak bih podigao ranč. Cijeli dan sam bio tamo i zemlju što sam je kupio uspoređivao sa svojom kartom. Ili se mjernik zabunio ili sam kupio samo tri izvora. — Rennahan izvadi iz džepa kartu, ras-klopi je i povuče kažiprstom. — Ovdje se proteže tanka crta i tek sada sam shvatio da ona označava granicu. Prema tome, zapadni izvor, odvojen tom crtom, ne nalazi se na mojoj zemlji. On je ipak izmjerjen i nosi broj zemljišnih knjiga, dakle mora imati vlasnika.

— Hm, ja sam vlasnik!

— To sam i mislio. Svoj ste pothvat tajili, inače bi zacijelo i ova kuća već odavno promijenila vlasnika.

Ballard obriše kapi znoja što su mu odjednom izbile na čelu.

— Oh, nebesa! Mogu vam reći da me je ta crta stajala mnogo živaca. Kupio sam zemlju kad je Yepposock donio grudu rudače i s njom izazvao strku. Ionako sam tog dana putovao u Tascosu, pa sam odmah kupio zapadni izvor i prenio ga na svoje ime.

— A zašto niste kupili svu zemlju?

— Dobro sam poznavao Big Jacka i Webba. Pretpostavljao sam da će poput gladnih vukova navaliti na zemlju u kojoj je pronađeno srebro. Nisam mislio da će među njima doći do razdora. Znam da sam pogriješio i ta me je moja pogreška stajala mnogih neprospavanih noći. Računao sam da će Big Jack i Webb Besciglia jednostavno odjaha-

ti u Taskošu i zemlju prenijeti na svoje ime.

— Tada bi ipak saznali da mogu kupiti samo tri izvora i da ste vi vlasnik četvrtog izvora.

— Ne bi. Ja sam se u Tascosi predstavio kao Hug Ruggles.

— Bez isprava?

— S ispravama. Hug Ruggles je, naime, moje pravo ime. Znao sam kako su ta dva lupeža pohlepna za novcem i računao da neće puno razbijati glavu s traženjem tajanstvenog Hugh'a Rugglesa, nego će odmah započeti koristiti tri izvora. Ja sam čekao da budu pronađene veće količine rudače, spreman da svoj dio prodati nekom moćnom rudarskom poduzeću. Dakako, poslije prodaje smjesti bih nestao. Na žalost sve je ispalo drukčije. Želio bih da mogu tu prokletu zemlju ponovno prodati. Ja nisam čovjek poput vas. Nemam ni vaše živce ni vašu snagu i brzinu. Ne mogu više mirno spavati. Na svaki šum u kući lecnem se i mislim kako dolaze da me ubiju.

— Ako je tako, prodajte mi vašu zemlju.

— Što? Vi biste kupili taj prokleti izvor? Sa zadovoljstvom bih vam ga prodao, gospodine Rennahan.

— Koliko tražite za nj?

— Jedan dolar.

— Vi ste poludjeli!

— Ne, ne! Jedan dolar! Ni centa više. Položite dolar na stol i zemlja je, vaša. Odmah možete potpisati ugovor.

— Vama se neobično žuri.

— Da, jer već ove noći želim mirno spavati. To mi vrijedi više nego tisuću dolara.

Rennahan dva puta potpiše ugovor.

— To je najlošiji posao u mom životu, gospodine Rennahane — s vidnim olakšanjem napomene Ballard — ali nikada nisam učinio nešto pametnije.

XI

Bell Cahony bijaše veoma privlačna djevojka crvene kose i raskošnih grudi. Kid ju je vrlo brzo zamijetio.

Dok je Rennahan razgovarao s Ballardom o zapadnom od četiri izvora i na kraju ga kupio za jedan dolar, Kid je tumarao od jednog do drugog lokala.

U dvorani za kartanje bilo je neobično tiho i mirno. Kid nije shvaćao da je mir što tu vlada samo prividan i da ga svi prisutni neprestano potajno promatraju ispod oka.

— Jesu li sve to momci Big Jacka? — zapida Kid nekog postarijeg muškarca.

— Ne. On doduše ima tri momčadi kaubojja i jednu osobne tjelesne straže, ali i svi koje ovdje vidiš na njegovoj su strani. U cijeloj preriji Dogs postoje samo dvije stranke: Big Jackova i Webbova.

Taj je odgovor mladiću bio sasvim dovoljan.

Što je više upoznavao grad, to mu se priča Clint Ballarda o bučnom gradu činila sve više pretjeranom. Niti je bilo pucnjave, a niti tučnjave. Nije dočuo ni jednu riječ prijetnje. Svuda je vladao savršen mir.

— Četvorica poginulih šerifa bijahu častoljubivi službenici — ispričao je Kidu mucajući neki pijani muškarac, očito zadovoljan što je

našao sugovornika. — Sami su započinjali pucati. Naši momci nisu to mogli podnijeti. Častoljubivi službenici namjerili su se na pogrešne ljude. To je bilo sve.

Jedan drugi, gotovo plačući od sreće, oduševljeno je tvrdio da se svojedobno pobratio s Kidovim ocem te kako je neobično sretan što je upoznao i njegovog sina. Kid jednostavno nije mogao odbiti da s njim nešto popije.

S tim neobično snažnim muškarcem, zvao se Bully, Kid je nastavio obilaziti krčme i gostionice. Posvuda je susretao samo prijateljska i nasmiješena lica.

Svaka prijateljska primjedba što bi mu je uputili nepoznati ljudi, nailazila je u Kida na plodno tlo. On je slijepo vjerovao u sve što su mu govorili.

Bully zacijelo nije bio osobito dobar čovjek, ali je znao kako treba postupati s mladićem.

— Zašto neprestano gledaš u vrata, Lutheru? — zapita napola shlopivši očne kapke. — Očekuješ Rennahana?

— Htio je malo razgledati grad.

— Niste se dogovorili gdje će se naći?

— Nismo, ali on će me tražiti.

— Veoma ljubazno od njega bih reci. Kide, zar je tebi potrebna da li-lja? No, no, ne ljuti se odmah! Nisam mislio ništa loše o Rennahanu. Znam da je dobar momak. Ali ne može te neprestano vezati uza se.

— Dugujem mu zahvalnost jer me je dva puta izvukao iz gadnih neprilika. Da nije bilo njega, ne znam kako bih se bio izvukao.

— Rećo sam već da on nije loš momak. Morao bi, međutim, znati

da se ne može neprestano govoriti samo o znački.

— On to i ne radi.

— Kako, zar te ne želi učiniti svojim pomoćnikom?

— O tome nismo čak ni razgovarali.

— Mislim da je to veoma pametno. Znaš i sam da je nositi značku veoma nezahvalan posao. Dođi, ovdje je dosadno. Hajdemo prijeko u »Crystal Palace«. Tamo ima prokleta zgodnih i veselih djevojaka.

— Ne želim više vidjeti ni jednu ženu — promrmlja mladić otresito.
— Zamjerile su mi se.

Ali čim je Kid ugledao Bellu i čuo kako pjeva, promijenio je mišljenje. Nije zapazio da se Bully na trenutak izgubio, a potom vratio s divnom, privlačnom Bell. Djevojka je je njišući izazovno bokovima, prišla Kidovom stolu.

I dok je Bully, što bi trepnuo okom, nestao, Kid od zbunjenosti nije znao što da učini. Ipak se snađe, skine šešir i pozove Bellu da sjedne.

— Ti si prvi muškarac koji je u ovom gradu preda mnom skinuo šešir — prozbori djevojka zavodnički se osmjehnuvši. Mladiću se učini da mu nitko na svijetu nije ravan.

A kad je napokon pripit krenuo prema hotelu u kojemu su odsjeli, bio je čvrsto uvjeren da je Rennahan zloslutnik koji sve gleda odviše crno.

Ispred »Orienta« Kid se gotovo sudario s Rennahanom koji je upravo bio iziđao na ulicu.

— Ah, to si ti — reče Rennahan i na trenutak se zagleda u mladićevo lice koje mu se učini nekako drukčije. Pošli su u sobu, te izmijenivši

samo nekoliko riječi odmah legli. Slijedećeg dana još su jednom projahali krajem oko »Četiri izvora«.

Uvečer mladić reče da će prije spavanja malo prošetati svježim zrakom te se rastane s Rennahanom koji ostane u hotelskoj sobi. Nekoliko trenutaka nakon što je Kid izišao Rennahan pristupi prozoru i zagleda se za mladićem koji se odlučna koraka udaljavao nogostupom...

Stari Yepposock sličio je »živom mrtvacu«. Preko dana je obično spavao negdje ispod nogostupa, a noću obilazio lokale. Tamo bi brzo i spretno kradomice dohvaćao i ispijao pune i poluprazne čaše gostiju.

Yepposock bijaše jedini čovjek u gradu koji je slijedio vlastito mišljenje i nije pripadao ni jednoj stranici. Tko bi uostalom pridavao važnost mišljenju suludog starca?

— Hi-hi-hi — zakriješti Yepposock kad je Rennahan zastao na nogostupu i prijateljski mu klimnuo.

— Srebro! Hi-hi-hi! Najmanje četrdeset posto rudače! Zemlja oko »Četiri izvora« puna je čistog srebra.

— Ja ne marim za srebro, Yeppo. Oduvijek sam bio stočar i to ću i ostati.

— Stočar — dahne starac oduševljeno. — Nema ništa ljepšega nego biti stočar. Ja sam podigao Stone-Hedge ranč! Nakon što smo napustili Biggers! Hi-hi-hi! Sve je nestalo. Alice, Berny i Matthew. Samo je ranč ostao. Hi-hi-hi. Goveda i Big Jack Brocius.

— Jesi li mu prodao stoku?

— Prodao? — Starac odjednom skoči na noge. — Prodao! Hi-hi-hi. Dakako da sam mu je prodao! Hi-hi-hi! Zašto mu je ne bih prodao? No zato sam našao srebro! Hi-hi-hi! Cijelo brdo srebra! — Starac priđe posve blizu Rennahanu i prišapne mu: — Pronašao sam ga 4. srpnja 1881. u tri sata ujutro. Bio je uto-
rak i tog dana uginuo mi je magarac, pošto su ga izboli stršljenovi.

— Cini se da te pamćenje izvrsno služi, Yeppo. — Rennahanu odjednom sine odlična zamisao.

— Pamćenje? Hi-hi-hi! Pamtim poput kalendara, šerife!

— Možeš li se sjetiti kad je ubijen Roy Betherman?

— Betherman? Svakako da se sjećam.

— Kojeg se to dana desilo?

— U petak. Doktor Lobhood mi je upravo izrezao bradavicu i ja...

— Da li se ubojstvo dogodilo danju ili noću?

— Usred noći, šerife. Ni pet koraka od nogostupa ispod kojega sam spavao.

Nogostupom odjeknuše žurni koraci. Bijaše to Ballard. Otprilike šest koraka od Rennahana Ballard zastane nespokojno žmirkajući očima.

— Zdravo, Yeppo — pozdravi Rennahan starca i okrene se.

— Dodite brzo, gospodine Rennahan! — Niski muškarac već se bio okrenuo.

— Što se dogodilo? — zapita Rennahan sustigavši Ballarda.

— Mitch Bowling, teško ozlijeđen, leži u hotelu. Ranili su ga ljudi Big Jacka.

— Tko je taj Bowling? — zani-
mao se šerif.

— Jedan od kaubojja Webba Bes-
cigliae. Pristojan momak, koliko mogu procijeniti. Rekao mi je da su ubili njegova dva druga. Odnio sam ga u podrum.

Ballard rukom pokaže drveni pregradak na kojem su visjela stara, istrošena sedla. Imao je vrata koja Rennahan otvori.

— Stoj! — zaviče prigušeni glas.

— To je šerif, Mitch — šapne Ballard.

— Svejedno. Udite s uzdignutim rukama. Učinite li ma i jedan pogrešan pokret, pucat ću!

Rennahan gurne kroz otvor obje ruke, a potom nogom polako odmakne vrata. Odmah je zapazio debele kaplje krvi što su vodile do starog željeznog kreveta na kojem je sjedio Mitch, lica iskrivljena od boli.

Kauboj je imao svijetlu kosu, usko lice, a njegove su oči odavale poštena čovjeka. Desna mu je ruka mlohavo visjela niz tijelo. Košulju na desnoj plečki promoćila je krv. U ljevici je držao otkočen revolver kojega je odmah spustio čim je ugledao zvijezdu.

— Gdje je njegov konj? — obratio se Rennahan Ballardu.

— Odmah sam ga odveo u staju, rasedlao i dobro istrljao, a potom krenuo po vas.

— Dobro. Da li te netko slijedio, Mitch?

— Ubrzo će stići ovamo Billy Ringo i nekoliko njegovih lešinara.

Rennahan pregleda ranu.

— Metak je probio ključnu kost. Pozovite doktora, Ballard. I u leđa je pogođen. Oba su metka još u tijelu. Aha, tu ima suhog rublja.

Dok je mladiću stavljao zavoj, ovaj mu ukratko ispriča što se dogodilo:

— Namjeravali su ukrasti naše rasplodne bikove. Phin je ostao na mjestu mrtav! Pakao! Jahali smo jedan pored drugoga. Nikada neću zaboraviti njegovo izobličeno lice koje se, dok se rušio iz sedla, razvuklo u bolnu grimasu. Tck sam tada začuo hitac. A onda je zagrmijelo sa svih strana. Najprije sam osjetio udarac sprijeda, a potom opazio kako je Bert rukama zalomatao zrakom kao da se želi za nešto uhvatiti. Njegov konj vukao ga je livadom. Prepoznao sam Billyja Ringa, Ponyja Dalea, Jeyja Yatesa, Pedra Jimineza. Svojim sam metkom izbacio Jeffa iz sedla. Pogodio sam također Jiminezova konja, a zatim pobjegao. Billy me drugim metkom pogodio u leđa.

— Gdje su vas napali?

— Na livadi zvanoj »Dugine boje«, petnaest kilometara odavde.

— Vjerojatno si veoma izdržljiv, čim si prevalio ovako velik komad puta s dva metka u tijelu.

— Moram odmah pobjeći odavde, šerife! U gradu sam izložen na milost i nemilost tim razbojnicima. Sve će pretražiti i naći moga konja.

Rennahan je trenutak razmišljao, ali se uto već začuo topot konja, a odmah potom odjeknuše hici.

— Svršeno je sa mnom! Sada će obavijestiti svu svoju družinu! — poviče Mitch prestrašeno.

Rennahan pruži mladiću svoj lijevi revolver.

— Budi miran, mladiću. Ništa ti se neće dogoditi. Uzmi revolver za svaku sigurnost i pucaj na svakoga tko zaviri ovamo.

Šerif je još čuo kako je ranjeni mladić iznutra zakračunao vrata, a onda se popeo stubištem.

U Ballardovoj radnoj sobi zamijeti ormar s oružjem. Dvocijevka parkerica bijaše nabijena sačmom za srne. Brzo je dograbi, stegne ispod lijeve ruke te izide na nogostup.

Ispred »Crystal Palacea« strčali su se kauboji, divlje vičući.

— Šestorica na svaku stranu ulice! — derao se Ringo. — Svakoga koga zateknete na konju, ustrijelite, jeste li razumjeli! Nitko ne smije napustiti grad! Krenite, vjerojatno se sakriva negdje u gradu! Razdijelite se! Sve dobro pretražite. I ustrijelite Mitcha Bowlinga kad ga pronađete. Ubio je Jeffa, a Pedro je ostao bogalj!

Kauboji se rastrčашe na sve strane. Samo Billy Ringo ostane gdje je i bio.

Uto se na nogostupu pojavi Kid držeći ispod ruke Bellu. Usprkos priličnoj udaljenosti Rennahan jasno opazi da mladić tetura, grčevito se pridržavajući za djevojku. Njih dvoje zastanu pod svjetlom petrolejke.

Billy Ringo pođe sredinom ulice prema Rennahanu. Morao ga je prepoznati po svjetlucanju značke. Djevojka i mladić krenu za Ringom nogostupom. I Rennahan siđe s nogostupa i stigavši do sredine ulice zastane i uspravi se u svoj svojoj veličini.

— Ako je Mitch u tebe potražio zaštitu, Rennahane, predaj nam ga odmah! — zaviče Billy Ringo dovoljno glasno da se čulo do drugog kraja glavne ulice.

Rennahan mu ne odgovori. Cijevi sačmarice držao je okrenute prema

tlu. Pałac desne ruke bio je zataknuo za opasač nedaleko korica.

Ringo zastane deset koraka od Rennahana u sjeni između dviju svjetiljaka. Posvuda u gradu čula se buka kauboja koji su tražili ranjenog Mitcha Bowlinga. Kid i Bell stajali su na otprilike pola puta između Ringa i Rennahana. Nekoliko kuća dalje od njih otvore se vrata. Na svjetlu petrolejke na trenutak se pojave Ballard i sitni muškarac s torbom u ruci. Vrata se brzo zatvore i dvojica muškaraca neodlučno zastanu na nogostupu.

— Dođite s doktorom ovamo — mirnim glasom dovikne Rennahan Ballardu.

Svi okrenuši glave prema Ballardu i doktoru Lobehoodu što su sišli na ulicu i oklijevajući krenuli do gležanja debelom prašinom.

— Ti, Rennahane, dakle, kriješ Mitcha Bowlinga? Posljednji put ti kažem: Predaj mi ubojicu i ništa ti se neće dogoditi. Ne učiniš li tako, nećeš živjeti dulje od deset minuta.

— Požurite, doktore! Mladić je izgubio mnogo krvi! — jednako mirnim glasom poviče Rennahan.

Lobehood zadrhti cijelim tijelom.

— Hajde, požurite! Pretražite Ballardov lisičji brlog! — izdere se Ringo na svoje ljude.

— Tko se pomakne samo za centimetar, dobit će naboj sačme iz obje cijevi — reče Rennahan kao da se obraća dobrim prijateljima. Cijevi sačmarice i nadalje su bile uperene u tlo.

— Što čekate? — prosićke Ringo kroza zube. — Prije nego što uspije podići dvocijevku, bit će nam potreban novi šerif!

Njegovi se kauboji, međutim, nisu pomakli ni za centimetar. Stajali su kao začarani a da ni sami nisu znali kakva ih to sila zadržava.

Ballard povuče preplašenog doktora u stranu da ga ne pogodi sačma šerifove dvocijevke, ako ovaj pripuca.

— Potreban mi je netko tko će mi štititi leđa, Kide — napomene Rennahan ne skidajući pogled s Ringa i njegovih kauboja.

Mladić je štucao od uzbuđenja i pijanstva.

— Ne idi — prošapće Bell zaklinjući ga. — Poginut ćeš, Luth! Ne budi lud! Taj čovjek skriva ubojicu! Dodji, vratimo se.

Kid ponovno štuca i pljune na tlo. Istrgne se iz djevojčinih ruku i zatetura prema debeloj gredi. Spotakne se i ispruži u prašini, ali se odmah okrene, ponovno uspravi i divlje lomatajući rukama i posrćući krene prema Rennahanu.

— Nitkov je onaj tko ne krije ubojicu! Možeš... hik... računati sa mnom, Race! Ja sam Luther... Luther McCluskey, ne trpim da... hik... ubojica bude kažnjen...

Rennahanovo lice ostane bezizražajno i kad se pijani mladić ponovno spotaknuo, ovaj puta o šerifove noge, i potmulo udario u prašinu, izgubivši pri tom revolver. Mladić ostane ležati dva koraka iza Rennahanovih nogu. Glasno je dahtao nekoliko puta zamahnuo nogama pokušavajući se pridići, a potom blaženo zahrkao i — zaspao.

— Mojem strpljenju je do kraja, Rennahane — prezrivo se naceri Ringo. — Vidiš i sam da gubiš igru. Odmakni se u stranu.

— Povuci — dobaci Rennahan.

— Do vraga, Billy! Ubij već jednom tog luđaka! — zaviče jedan od Ringovih ljudi što su nepomično stajali iza revolveraša.

Ringo i Rennahan stajali su bez riječi jedan nasuprot drugome. Rennahan je izgledao kao isklesan od crnog bazalta. Stajao je nepomično, a na njegovom tvrdom licu ne zati tra ni jedan mišić. Samo su mu se oči sjajile poput hladnih staklenih loptica.

Onda Ringo potegne teški revolver takvom brzinom da nitko ne opazi njegovu kretnju.

Nitko, međutim, ne zapazi ni pokret Rennahanove desnice koja se trgnu unatrag, zgrabi držak revolvera i izvuče ga iz korica. Vidjeli su samo plameni jezičac i oblak baruta što je poletio na Ringa i začuli zaglušujuć prask hica. Odmah potom osjete tutnjavu drugog i trećeg pucnja.

Ispred vrha Rennahanove lijeve čizme uskovitla se oblačić prašine. Ringov kolt poleti zrakom u visokom luku.

Billy Ringo stajao je uspravan poput svijeće. Desnu je ruku bio podigao kao da će zamahnuti i udariti protivnika. Nije disao, niti puštao od sebe glasa. Tako uspravnog, kao što je stajao sada, nitko ga još nikada nije vidio. Odjednom se zanjše i teško i potmulo udarivši u tlo ispruži se u prašini.

Ringovim ljudima od užasa prostruje po leđima ledeni žmarci.

— Za točno pet sekundi povući ću oba obarača dvocijevke, momcil!

Šerifov glas bio je jednako hladan i odlučan kao i malo prije.

Poslije četiri sekunde Rennahan je stajao sam na ulici poput u zem-

lju zabijena stupa. Pred njim je ležao mrtav Billy Ringo, a iza njega Kid u snu.

Ballard i doktor gotovo se nisu usuđivali disati. Pribravši se malo, krupnim koracima potrčase prema hotelu i ubrzo nestadoše u zgradi.

Grad je obavijala grobna tišina. Rennahan je još neko vrijeme nepomično stajao nasred ulice. Potom nogama stegne dvocijevku i polako počne puniti prazan bubnjić revolvera. Zatim se okrene i pogleda Kida. — Ustaj! — dovikne mu oštro.

Mladić se, međutim, nije micao.

— Ne znam zbog čega se praviš da spavaš, Kide! Neću te to pitati, ali se sada diži!

I mladić ustane. Teturao je, jer je uistinu bio pijan.

— Podigni svoj revolver i dođi!

Rennahan ponovno uzme pušku u lijevu ruku. Nije se okretao kad se mladić sagnuo za svojim revolverom.

Zajedno su pošli prema hotelu.

XII

Kad je Rennahan slijedećeg jutra zavirio u Kidovu sobu, mladića već nije bilo. Melvie, postarija konobarica, upravo je pospremala Kidov krevet.

— Zna li možda kad je ustao? — zapita Rennahan konobaricu.

— Veoma rano, gospodine Rennahan.

Dolje u salunu šerif od Ballarda sazna da je mladić zagnjurio glavu u vedro vode i potom uzjahao konja.

— Djelovao je posve zbunjeno, gospodine Rennahane! Rennahan zamišljeno klimnu glavom.

— Kako je ranjeniku?

— Bolje mu je, nakon što mu je doktor izvadio metke. Brine me, međutim, nešto drugo. Danas je nedjelja. Da je ponedjeljak, Big Jack bi već bio došao. Besciglia je zacijelo već krenuo da odvede Mitcha. Sada morate biti veoma oprezni. S ubojstvom Billy Ringa do kraja ste razdražili naprasitog Big Jacka.

— Lako će me naći, bude li nešto htio od mene.

— Želite li doručkovati?

— Prije ću pogledati Mitcha.

Ranjenog mladića probudi Rennahanovo kucanje.

— Izgledaš posve dobro, Mitch — ohrabri ga šerif. — Oslabio sam — odvрати kauboj. — Gazda će zacijelo ubrzo stići. Big Jack će biti bijesan kao ris zbog Ringove smrti. Da li je točno da ste kod Cruizera naručili dva lijesa?

— Da, točno je. Reci mi, Mitch, što misliš o Joe Schifferu?

Mitch pljune na pod.

— Odvratan momak. Ne mogu ga vidjeti živog. Momci također. No mi smo samo kauboji. Morate to razlikovati. Ni tamo, ni ovdje u gradu, kauboji nemaju nikakve veze sa svim tim užasom. Mi se doduše tjeđnima tučemo, ali se pravi rat vodi između dviju grupa nitkova.

— Tko je zapravo prvi započeo?

— Naš gazda, kad je jednoga dana doveo škiljavog Schiffera. No samo tri dana poslije pojavio se i Billy Ringo. Morao je, dakle, biti već na putu ovamo kad je stigao Joe Schiffer.

— A što je s Lesterom Burchom? Čuo sam da svi ovdje strepe pred njim.

— Razbojnik? Nemam pojma. Možda se radi o Johnu Mahonyju i njegova tri revolveraša? Nitko, međutim, ne može ništa tvrditi.

— John Mahony? Kako izgleda?

— Poput zračnog balona.

— Napola ćelav, kratkih ruku, a korice s revolverom nosi ispod ramena.

— To je on! — poviče Bowling.

— Tada je moj stari znanac.

— Onda zacijelo poznajete i Jacka Cruza?

— Po imenu ne.

— Vjerojatno boluje na plućima. Neprestano kašlje i pljuje krv. No prokleta je opasan. Billy Ringo ga se silno plašio i uklanjao mu se s puta.

Rennahan nije poznavao tog čovjeka. Obćao je Mitchu da će ga odmah odvesti gore, čim stignu njegovi drugovi.

Jedva je pojeo pola doručka kad gradom zatutnji grmljavina kopita.

Ballard žurno pride vratima i proviri na ulicu. — Webb Besciglia sa cijelom svojom družbom! — poviče uzbuđeno.

— Dovedite Mitcha — reče šerif mirno.

I Joe Schiffer je tu, gospodine Rennahane — napomene Ballard neodlučno, misleći na lijes kojega je pravio Cruizer.

Rennahan mu se samo ozbiljno nasmiješi i vlasnik hotela odmah, side u podrum.

Nekoliko trenutaka potom širom se rastvore pokretna vrata.

Webb Besciglia, visok, crn, sa dugačkim zaliscima, nezgrapnih

ruku, ušao je u blagovaonicu i odmah opazio Rennahana i njegovu značku.

— Vi ste Horace Rennahan? — zapita oštro.

— A vi ste Webb Besciglia — hladno odvrati Rennahan. — Zacijelo ste došli po svog momka. Ballard će ga odmah dovesti.

Besciglia oštrim pogledom ošine šerifa.

— Slušajte vi, Rennahane. Ni vi ni bilo koji drugi čovjek ne može u ovom gradu hodati sredinom ulice. Glavna ulica ima dva nogostupa. Kojim se vi krećete?

— I to me pitate nakon što je Billy Ringo mrtav? Što vi zapravo želite, Besciglia?

— Zovite me Webb. Želim suradnju, Rennahane. I bez vas ću ovdje stvari postaviti na svoje mjesto no suradnja sa mnom može vam samo dobro doći ako želite iznijeti živu glavu.

— Nešto ću vam reći, Webb. Nemam ama baš ništa protiv toga da se i vi i Bigg Jack uzajamno poubijate. Ali ja sam šerif u Council Shawku i bude li u ovom gradu netko ubijen, budite uvjereni da će se ubojica loše sprovesti.

— Gradu nije potreban šerif, Rennahane. Opominjem vas da se ne miješate u stvari koje vas se ne tiču.

— Odakle zapravo znate da vaša borba nije uzaludna?

— Kako to mislite? — zapita Webb oprezno.

— Zemlja sa četiri izvora mogla bi uskoro dobiti novog vlasnika...

U dva brza koraka Webb pristupi šerifovom stolu i obim se rukama

odupre o njega. Očigledno je bilo da je postao nespokojan.

— Što to brbljate o novom vlasniku?

— Ipak, sve je moguće. Već godinu dana vas dvojica vodite krvavu borbu za taj komad zemlje. Zadnje pola godine ovdje su ubijena četiri šerifa. I nijedan vlasnik koji je zemlju prepisao na svoje ime, nije više živ. Kako to da niste pomislili kako je već odavno neko rudarsko poduzeće kupilo zemlju i čeka da vas dvojica jedan drugome zakrenete vratom pa da nesmetano započne s iskopavanjem rudače?

— Nema tu nadaleko i naširoko nikakva rudarskog poduzeća. Osim toga, »Četiri izvora« nalaze se točno između naših pašnjaka. Prema teksaškom zakonu, mi imamo pravo prvenstva pri kupnji »Četiri izvora«. Obojica.

— Samo što se vi ne zadovoljavate polovicom, već želite imati sve.

— To se vas nimalo ne tiče!

— Naravno, ništa, što se događa na mom području nimalo me se ne tiče, Webb... U velikoj ste zabludi... Točno je da pravo na upotrebu vode prema teksaškom zakonu imaju najbliži rančeri i farmeri. Ali prvo, pravo prvenstva pri kupnji vrijedi samo tri godine, a drugo, pravo na upotrebu vode nema nikakve veze s pravom vađenja rudače. Osim toga, zemlja ima vlasnika. Imala je već tri ili četiri, ali su svi ubijeni. Nešto ću vam predložiti, Webb.

— Da?

— Pomirite se s Big Jackom. Pošaljite vaše zločinačke družine k vragul

— Stanite! — poviče Webb crven od bijesa. — Ako netko plaća zločinca, onda je to Big Jack Brocius. Ja sam...

— ... Joea Schiffera unajmio kao anđela čuvara... anđela kojega u cijelom Južnom Teksasu traže zbog drumskih razbojništava i grabežnih umorstava — prekine ga odlučno Rennahan.

— Ovo je Sjeverni Teksas.

— Ali ovdje vrijedi isti zakon! — Rennahan ustane. — A taj zakon sam ja, gospodine Besciglia. Tko se ogriješi o zakon, osjetit će svu njegovu oštrinu. Zaštitu će dobiti svaki kome je potrebna. Vjerujem da vam je za ovo zadnje očit primjer vaš ranjeni momak. Ostalo ćete još doživjeti. Cruizer već radi lijes za Joea Schiffera.

— Trenutak samo, gospodine Rennahan! Vi ste u svom životu kao tzv. predstavnik zakona imali mnogo sreće.

Ne dozvolite da vam to odviše udari u glavu. Ovdje ste se susreli s dvije grupe koje ne žele da im se netko miješa u posao.

— Ne vodite brigu o meni.

— Možda mislite da ćete kao izrabit našu slabosti? Ne budite umišljeni... Četiri šerifa morali bi vam biti dovoljna opomena. Ne računajte da ću s vama postupati drukčije nego s...

— Bethermanom? — upadne mu Rennahan brzo u riječ. Njegova je ruka već počivala na dršku revolvera.

Webb se trgnu.

— To nisam rekao.

— Zna li da ste se upravo nalezili jednom nogom u grobu? Ubojstvo šerifa kažnjava se odmah, bez

porote i suca. Mogao sam vas na mjestu ustrijeliti bez opomena! Ali nastavite, molim vas. Što mi još želite reći?

— Vi ste iznijeli svoj prijedlog, Rennahane, a sada dopustite da i ja iznesem svoj: surađujte sa mnom protiv Big Jacka. Poslat ću k vragu svakog tko će vam ometati posao. A kad se riješimo Big Jacka, dobit ćete dvadeset posto čiste zarade od rudnika srebra.

Rennahan se na trenutak zagleda u visokog rančera.

— Zaboravljate da ste vi i Big Jack opravdano osumnjičeni da ste ubili ili naložili da se ubiju četiri šerifa i vlasnici posjeda »Četiri izvora.« To će vas u svakom slučaju stajati glave, Webb. Spreman sam s vama i s Big Jackom učiniti jedan jedini sporazum: otkrijte mi imena ubojica, ujedinite se i ostavite vas na miru. Razmislite o tome.

Razmišljati? Big Jack je kriv za sve što se dogodilo. Možda je čak Ringo poubijao šerife i vlasnike izvora.

— Uvjeren sam da neke od njih ima Ringo na duši. No Joea Schiffera poznajem od ranije. A znam i to da on radi samo po nalogu.

— U redu. — Besciglia se ukoči. — Vi ste poludjeli! Ništa se ne može promijeniti.

Slijedećeg trena pojavi se Ballard vodeći Mitcha Bowlinga koji je koračao s očitim naporom.

— Možeš li jahati? — zapita Webb.

— Vjerujem da ću moći. Najljepša hvala, Rennahane! — obrati se mladi kauboj šerifu.

— Prestani s tim dugačkim govorancijama i dođi već jednom — izdere se rančer.

Mitch pocrvenje.

— On mi je spasio život, gazda! Ne možete mi zabraniti da mu se zbog toga zahvalim.

Webb ga ošine ljutitim pogledom svojih suženih očiju, otvori vrata i napusti hotel.

— Konja! — dovikne svojim ljudima.

Šerif iziđe na nogostup zajedno s Mitchom.

Svi momci Webba Bescigliae sjedili su na svojim konjima. Rennahan izbroji osam jahača. Nedostajao je Joe Schiffer.

Rennahan se brzo okrene. Pogledom preleti ulicu u kojoj osim jahača nije bilo ni žive duše. Šerifovom izvježbanom uhu, međutim, nije promaklo tiho zveckanje ostruga što se začulo negdje na suprotnom nogostupu.

— Tražite li nešto, šerife? — zapita Webb podrugljivim tonom.

— Tražim Joea Schiffera — mirno odvrati Rennahan.

— Joea? Da li je Joe uopće došao s nama, momci?

— Žarko je želio vidjeti lijes što ga je šerif naručio za njega, ali je njegov konj putem počeo šepati, pa se morao vratiti — zlobno se naceri jedan od jahača.

Drugi spremno prihvati dosjetku, i prasnuvši u smijeh reče:

— Sreća da su Joe i šerif otprilike jednake visine. Lijes će odgovarati.

— Krenimo! Uzmite Mitcha u sredinu. Vi ste budala, Rennahane! — izdere se Webb Besciglia.

U tom trenutku Rennahan osjeti da mu prijeti neposredna opasnost i jednim se skokom baci u stranu. Njegova ga osjetila ni ovaj put nisu iznevjerila. Dok je još padao, u prolazu između dviju kuća na suprotnoj strani ulice planu žuto-crveni bljesak. Šerif začuje zvuk kao da se metak oštro zabio pored njega u vreću punu brašna.

Istog trena prolomi se bolni Ballardov krik. Vlasnik hotela bio je, naime, izišao na nogostup i stao tik iza šerifa da još jednom vidi jahače što su se spremali napustiti grad. Metak ga pogodi u desno rame i odbaci među pokretna vrata koja propuste njegovo tijelo, a potom se ponovno sklope... Sada su ispod vrata virile samo Ballardove čizme.

Prije nego što je Rennahan dotakao nogostup, već je u ruci držao oba revolvera. Njegovi meci trgali su iverje ugla kuće iza kojega je tren prije bljesnuo hitac. Opalivši nekoliko puta, šerif naglo skoči i protrči preko ulice u prolaz. Opazi kako neka prilika zamiče za ugao na drugom kraju kuće. Ali prije nego je nepoznati posve zamaknuo, zagrmje oba Rennahanova revolvera.

Čovjek krikne, potrči teturajući prema bačvi za kišnicu, udari glavom u nju i polako klizne na tlo. Rennahan pritrči, odmakne bačvu i okrene čovjeka na leđa. Kao što je i naslutio, bijaše to Joe Schiffer.

Podigne mrtvaca na rame i vrati se na ulicu. Zastane ispred jahača i spusti mrtvo tijelo na tlo.

— Vjerujem da Cruizer ima dobru mjeru — reče hladno, netremice promatrajući ukočeno lice Web-

ba Bescigliae. — Lijes će odgovarati!

Potom se povuče u hotel. Ballard je glasno stenjući sjedio na stolici dok mu je Melvie skidala prsluk i košulju...

Ispred Cruizerove radionice Webb daje znak stolaru da pride bliže.

— Koliko stoji lijes? — zapita odlučno.

— Za vas dvadeset dolara, gospodine Besciglia! Oh, oprostite — promuća preplašeno kad je opazio kako je rančer problijedio. — Mislio sam, dakako, jedino na cijenu.

— Evo vam trideset. Načinite lijepi, teški lijes.

— Kako veliki, molim!

— Za novog šerifa, Cruizeru! Sagnjao sam kako sam ga prošle noći vidio mrtvog. Uvjeran sam da će se moj san ubrzo obistiniti. Lijes mora biti gotov do srijede, jeste li me razumijeli?

— Bez brige, gospodine Besciglia. — Drhtavim rukama Cruizer uzme pruženi novac.

Jahači produžišu svojim putem.

Stolar uzdahnu kad ugleda mrtvača u prašini glavne ulice.

— Tko je sad opet? Betty! Dodii, moraš mi pomoći, jedan opet leži na ulici...

Cruizerovi zajedno dovuku mala niska kolica do hotela.

— Nastavi li se ovako, morat će raditi i noću. Sada još moram načiniti lijes za šerifa.

— S tim ćeš pričekati još ne vrijeme, Frank.

Ali, Webb ga je naručio, Betty... Moram ga načiniti... Platilo mi je trideset dolara. Rekao je kako je sagnjao da je vidio šerifa mrtvog.

— Gluposti.

— Ma rekao mi je, kad ti kažem. Vidio je u snu šerifa mrtvog na tlu.

— Zacijelo je sebe zamijenio šerifom, Frank. Kažem ti, taj je šerif vraški tvrd i opasan momak! Predosjećam da će ubrzo srediti stvari u Council Shawku...

XIII

Ništa ne može dva čovjeka toliko razdvojiti kao kad jedan pred drugim osjećaju stid.

Rennahan je znao da se Kid ne plaši nikoga. I predobro ga je poznavao. Nije, međutim, mogao razumjeti da mladić jednostavno ne shvaća zašto se netko mijesha u stvari koje ga se ne tiču.

Billy Ringo je tražio ubojicu Jeffa Yatesa. Bilo je jasno da je Mitch Bowling ubio Jeffa. Zašto je Race štitio tog momka? Što se to njega uopće ticalo?

Kid se stidio Rennahana jer je vjerovao da šerif misli kako ga je ostavio na cjedilu. U stvari, ništa nije mogao učiniti protiv svog uvjerenja. A bio je uvjeren da se Rennahana ni najmanje nije ticao sukob između Ringa i Jeffova ubojice.

Pri tom je Kid sasvim zaboravio da se Rennahana nisu ticali ni njegovi problemi u La Junti i Springfieldu te da bi već odavno bio kažnjen za ubojstvo Faro-Jacka da se Rennahan nije umiješao i spasio ga.

Mladića su obuzimali najrazličitiji osjećaji. Ponekad se divio Rennahanu, njegovoj nadmoći i hladnokrvnosti, njegovom oprezu i iskustvu. Potom bi u svojoj mladenač-

koj nepromišljenosti i naglosti mislio posve suprotno. Jednostavno nije mogao shvatiti da muškarac poput Rennahana zazire od žena, viskija, kartanja.

Kid je znao ili slutio da bi u društvu starijih ponovno morao razmišljati. A razmišljanje ga je činilo nesretnim. Želio je, međutim, biti sretan. Do sada je, iako mlad, uvijek i posvuda osjećao sav teret i zlu kob svog prezimena. Ovdje, u gradu okruživali su ga mladići, njegovi vršnjaci, koji su mu se divili i tražili njegovo prijateljstvo.

Nakon što mu je Maud, saznajući tko je zapravo, okrenuo leđa, našao je na Bellu koja ga se grčevito uhvatila — upravo zbog njegova prezimena! Rekla mu je kako je ponosna što ima tako poznatog prijatelja.

A kako se tek svi oko njega razbacuju novcem! Svi su puni novaca.

Rennahan je želio od njega učiniti šerifa. Iako mu to još nije rekao — Kid je to jasno osjećao. On, međutim, nije želio značku. Osjećao je odvratnost prema tom malenom komadu mesinga. Premda nije imao gotovo ništa zajedničkog sa svojom obitelji, ipak bi se smatrao izdajicom kad bi na grudi okačio značku zbog koje su poginuli njegov otac, braća i sestre.

Osim toga nije imao ni najmanje volje za bilo što stavljati život na kocku. Što se njega tiče što se dvije rančerske budale svadaju? Čemu da on vodi brigu nije li neki čovjek ubijen i zašto? Što bi tom čovjeku koristilo da i on bude ubijen?

Da je Ringo napao Rennahana i da Rennahan nije mogao izbjeći borbu s desetak dobro naoružanih kau-

boja, Kid bi mu, ne razmišljajući ni tren, odmah priskočio u pomoć. No Rennahan je mogao izbjeći sukob, ali nije htio. Htio je svima pokazati svoju nadmoćnost, ne želeći odstupiti ni za centimetar.

U svojoj mladenačkoj naivnosti Kid nije ni slutio da je Rennahan, nenadano se umiješavši u sukob rančera, postao najveća opasnost za obje stranke. Nije znao da oba rančera traže revolveraša doraslog Rennahanu. Mladić nije shvaćao na kakvu je paklenu ideju došao Big Jack kad mu je savjetovao da svakog dana vježba potezati revolver kako bi postao jednako brz kao i šerif, možda čak i nešto brži.

Jučer uvečer Kid je po prvi put poslije odlaska iz La Junte igrao poker s Bullyjem, Tobom i Kuzom i poslije četiri sata kartanja zaradio deset dolara. Kauboji su mu usput ponudili izvanredan posao.

— Big Jack plaća dobrom radniku dvije stotine dolara — spomenuo mu je Bully.

— A koji posao taj dobar radnik mora obavljati? — zapitao je Kid nepovjerljivo.

— Jahati, čuvati stoku, tražiti zalutalu telad i paziti da nam Webb ne ukrade koje govedo.

— Webb vam krade goveda?

— U svako doba dana i noći. Ili barem pokušava. Već se često opekao, ali mu ponekad i uspije.

— To bi bilo upravo za tebe, Luth — dobacio je Tob iskreno se nasmijavši. — Ti si stočar, a to bi zapravo pomoglo da ti oružje ne zarda u koricama. Besprijekeoran posao za potpunog muškarca, stoga smo i pomislili na tebe.

Kad je Tob izgovorio »potpunog muškarca«, Kid na svojoj ruci osjetiti nježan stisak Belle Cohany.

Na taj nježan djevojčin stisak mislio je Kid sada, jašući prerijom.

Nije mu bilo teško odlučiti se između Rennahana i Big Jacka.

Mladić je običavao neku odluku odmah sprovesti u djelo. Prošavši preko malog mosta za goveda pojačao je prema brežuljku sličnom glavici šećera, iza kojega se nalazio ranč Big Jacka Brociususa. Kauboji su mu, naime, potanko objasnili kako će stići do njega.

Kad je Big Jack ugledao mladića kako se približava, brzo požuri u kuću.

— Hej, Lucie! Mladić je zagrizao — objasni svojoj sestri, dvadesetdvogodišnjoj, uistinu lijepoj djevojci. — Budi ljubazna s njim!

— Možeš se pouzdati u mene! — odvrati djevojka i priđe prozoru. Ugledavši mladića ugodno se iznenadi: dopao joj se na prvi pogled.

Donckle oprezan muškarac sa stanovitom bi suzdržljivošću prihvatio pretjeranu srdačnost kojom su ga dočekali bogati rančer i djevojka. Kid je, međutim, bio odviše mlad, a osim toga mu je laskalo što su ga imućni Big Jack i njegova sestra primili kao dugoočekivanog gosta.

Djevojka uhvati Kida ispod ruke, a kad mu je svojom dugačkom, poput svile mekom kosom dotaknula vrat, mladićevim tijelom prostruje žmarci. Zajedno je s njim obilazila ranč, pokazujući mu staje i kolibu u kojoj su spavali grubi kauboji koji su jučer pred Rennahanom stajali na glavnoj ulici Council Shawka.

— Čula sam da te u gradu često vide u društvu neke plesačice — napomene Lucie svjetlucajući očima, a od njenog se pogleda Kidu najezdi koža na potiljku. — Kako se ono zove? Bell? Da li je zgodna? Ja, naime, još nisam bila na plesu u gradu. Jack je uvijek prezaposlen, a osim toga ne drži mnogo do plesa. Zacijelo je zgodna, kad ti se dopada. Ona ti se dopada, zar ne?

Kid, pocrvenje preko ušiju.

— Nemam baš mnogo iskustva s djevojkama — prizna dječjački naivno i ta njegova naivnost gane Lucie. Odmah promijeni temu razgovora i počne ga ispitivati o Rennahanu:

— Momci pričaju da je Rennahan ubojica. Kako izgleda? Da li je visok i mršav? Nosi li i on dva revolvra? Vjerojatno je veoma vješt u rukovanju oružjem. Momci su se noćas vratili veoma kasno i činilo mi se da ih se Rennahan snažno dojmio. Ubio je jadnog Billyja. Bila sam uvjerena da nitko nije brži od Billyja. Volim hrabre i odlučne muškarce.

U mladićevoj glavi šumjelo je kao u mlinu.

Stigli su do korala u kojem je stajao prekrasan dugonogi vranac.

— To je Black Star. Moj konj. Imam mnogo konja. Jednom ga svakako moraš pojahati i reći mi što misliš o njemu. Kažu da se razumiješ u konje... No, reci mi, kakav je taj Rennahan?

— On je predstavnik zakona, Lucie! Time je zapravo o njemu rečeno sve!

— Zakon? Kakav zakon? — uzrujano poviče djevojka.

— Bio bih sretan kad bih to znao. Poznajem ga tek veoma kratko vrijeme. Izvukao me iz gadne neprilike.

— Zašto me tako gledaš Luth? — zapita Lucie tiho.

— Nisam vidio ljepše djevojke od tebe, Lucie — odvrati mladić, a to je bila istina.

— Reci, Lucie, jesi li zaljubljena? — zapita mladić iznenada.

— Zaljubljena? Ne. U koga bih bila zaljubljena? Ja mogu voljeti samo jednog muškarca. A ovdje i nema takvog u kojega bih se mogla zaljubiti.

— Zanima me kakav bi trebao biti taj muškarac.

— Bolji od svih koje poznajem.

— U čemu bolji? U pucanju?

— U svemu, Luth. Pravi muškarac prihvaća svaku priliku koja mu se pruži i koristi je na najbolji mogući način.

— Ja sam kauboj. Što da započnem s tim?

— Jack je također počeo kao kauboj. Danas je vlasnik pola doline i srebrnih izvora vrijednih nekoliko milijuna.

— Webb tvrdi to isto — pripomene mladić.

— Velika je razlika između tvrdnje i stvarnosti, Luth. Webb neće dobiti izvore.

Uto se Kid dosjeti da je Rennahan kupio izvore.

— A što ako izvori već pripadaju nekom drugom?

— To je nemoguće, Luth! — poviče djevojka. — Kako ti uopće tako nešto pada na pamet?

— Čuo sam da su izvori već promijenili nekoliko vlasnika. Pretpo-

stavljam da nisu samo ovdašnji ljudi pohlepni za srebrom.

— Tamo straga dolazi Pony i Kuz — dovikne Big Jack djevojci i mladiću.

Dvojica jahača zacijelo su do iznemoglosti tjerala konje, jer kad su sjahali, životinje ispružiše vratove a noge im klecahu od umora.

— Rennahan je ustrijelio Joea Schiffera — gotovo u isti glas poviče Pony i Kuz.

Novost odjeknu poput bombe.

To da su u gradu čekajući priliku da iz zasjede ubiju Rennahana, kauboji, dakako, nisu rekli.

— Sada vidiš s kakvim sve nitkovima čovjek mora imati posla, Lutheru — pripomene Big Jack. — Bily Ringo se otvoreno suprotstavio Rennahanu, a taj je prljavi štakor pokušao šerifa ubiti iz zasjede.

Big Jack opazi mladićevo nabrano čelo i brzo skrene temu razgovora, a i Lucie shvati o čemu mladić razmišlja, prihvati ga ispod ruke i ponovno mu svoju mirisnu kosu prisloni uz vrat.

...

Nedjelja i slijedeća dva dana protekla su u gradu posve mirno. Rennahan je iskoristio priliku da razgleda i upozna sve salune, hotele, barove i kockarnice i tom prilikom pogleda također i lijes kojeg je radio Cruizer.

— On je tako naručio, gospodine Rennahan. — Stolar se zbunjeno počeo po glavi kad je Rennahan zastao ispred poklopca na kojem je pisalo njegovo ime.

— Veoma dobro — pohvalno se izrazi Rennahan. — Imate lijep rukopis, Cruizeru. Nešto ste, međutim, zaboravili.

— Ne znam što mislite šerife.

— Dopišite još: Posljednji pozdrav od...

Cruizer problijedi.

— To ne mogu, gospodine Rennahan — promuća preplašeno.

— Zašto ne? Ja odgovaram...

Oko podneva Rennahan svrati u »Crystal Palace«. U salunu nije bilo nikoga osim čistačica koje su pospremale prostorije.

Soba Belle Cahony nalazila se na prvom katu gdje se osjećao jak zadah duhanskog dima, jeftine kolonjske vode i znoja.

Djevojka je dočekala šerifa s napola zbunjenim, napola izazovnim osmijehom.

— Moram razgovarati s vama, gospođice Cahony — reče Rennahan i uđe u sobu.

— O Lutheru?

— Da.

— Sjednite.

— Koliko vam Big Jack plaća da Kidu smutite pamet?

Djevojka se zajapuri i uzbuđeno počne pudrati lice.

— Što vi zapravo hoćete? Jeste li vi njegov otac? Imate li pravo uhoditi i Luthera?

— Ja sam šerif ovoga grada. Nemam ništa protiv toga da se prodajete onome tko dađe najviše, ali mi se čini da ni ne slutiti u kakvu se opasnu igru upuštate. Big Jack Brocius je zločinac. Ako vi jednog neiskusnog, naivnog, a zapravo čestitog mladića izlažete opasnosti onda je moje stvar da to spriječim i da vas upozorim kako ću vas jednom zbog toga pozvati na odgovornost. U ženskom zatvoru u Fort Worthu ima još slobodnih mjesta,

— Nema tog zakona koji mi može zabraniti da se družim s Lutherom! Svaki čovjek ima pravo da sam slobodno izabere svoj posao. Luther je postao kauboj u Big Jacka i predradnik njegove C-momčadi. Uostalom, ja sam njegova prijateljica. Želite li mu nešto reći, izvolite to riješiti s njim osobno.

— Činite grubu grešku — nastavi Rennahan ozbiljno. — Vjerujete da vas po zakonu nitko ne može kazniti. Gledajući površno, ta je računica točna. Zaboravljate međutim, kako ja imam neograničenu vlast da kaznim sve ono što se čini s namjerom da se naškodi nekom drugom. Budem li jednog dana prisiljen ubiti Kida, obećajem vam da ćete dobiti najmanje pet godina zatvora.

Djevojka je imala osjećaj da joj izmiče tlo pod nogama.

Rennahan izvadi iz džepa metalnu značku i držeći je na dlanu ispruži ruku prema djevojci.

— Ta je značka bila namijenjena Kidu! Ona je to još uvijek. Mislite na ovo što ću vam sada reći: prikujem li jednoga dana tu značku na zid hotela »Cosmopolitan«, ne gine vam pet godina zatvora. Nema na svijetu te sile koja će me zadržati da vas u svojstvu okružnog suca pravomoćno osudim i osobno sprovedem u Fort Worth.

— Napolje! — zakriješti Bell, otvori vrata, stane uz njih uspravna poput svijee i zatvori ih tek kad su se Rennahanovi koraci, praćeni zveckanjem mamuza, izgubili u hodniku.

Još dugo je razmišljajući sjedila na krevetu i neprestano osjećala u sobi oštar šerifov glas. Strah joj je sve više stezao grlo,

XIV

— Kakav je to znak? — pokaže Kid na stražnje stegno goveda koje su istjerali iz skrivene uvale i potjerali prema malom stadu što je podalje paslo.

— »Dvostruki križ« — odvrati Tob kratko. — Znak Hibsenova ranča što ga je gazda svojedobno također kupio. Više i ne znam točno kakve sve znakove ne nose naša goveda.

Kid pogleda dolinu što se protezala pred njima.

Nalazili su se na sjevernoj strani Town Rivera koji je poput široke vrpce dijelio dolinu na dvije gotovo jednake polovice. Ova, na kojoj su se nalazili, bila je široka otprilike petnaest a dugačka četrdesetak kilometara. Jednoličnost ravnice narušavali su pošumljeni brežuljci, te skupine grmlja i drveća. Druga strana doline bilo je područje Webba Bescigliae.

U dva tjedna, koliko je radio za Big Jacka, Kid je tek dva puta ugledao ljude iz »protivničkog tabora« i to kad su dio svojih goveda vodili na pojilo na rtjeku. Bijahu to visoki, snažni mornči — baš kao i kauboji Big Jacka.

Kad je Kid stupio u veliku brvnaru koja je ranije služila kao stao nekom sitnom ranču a sada bila preuređena u sklonište C-grupe kaubojja Big Jacka, ugleda za jednim od tri stola dvojicu muškaraca koje još nije upoznao.

Jedan bijaše nizak, okrugao poput bačve, a imao je glas dvanaestogodišnjeg dječaka i neprestano se smijeo. Njegove sitne oči ni trenu nisu mirovale.

Bilo je to prvi muškarac kojeg je Kid vidio da korice s revolverom nosi ispod ramena. John Mahony — predstavi se Bliss Murphy kratko. — A ovo je Sim Mulligan. — Odmah potom dvojici neznanca predstavi Kida. — Pred vama je najbrži strijelac Big Jackove družine, naše najnovije pojačanje... Luther McCluskey...

Kid uzvratí osmijeh što mu ga je uputio Mahony. Dohvati šalicu vruće kave što mu ju je preko stola pružio Tob i odmjerivši pogledom dvojicu stranaca stade polako piti.

— Čuo sam već mnogo lijepih stvari, o tebi, Luth — prozbori debeljko prijateljski.

Maladiću se, međutim, nije dopadao. Bilo je na njemu nečega podmuklog, lažnog i prepređenog, što nikako nije pristajalo iskrenim kaubojima.

Sim Mulligan bijaše postariji sjedokosi muškarac. On je promatrao Kida poput ujaka kojemu su prvi put predstavili njegovog nečaka. Neobično je sličio svećeniku. Sve je na njemu bilo crno i dostojanstveno: odijelo, držanje, pa čak i govor.

— Zacijelo pretpostavljate kako nisam došao ovamo jedino da bih gledao vaša blesava lica — napomene Mahony. — Skratimo, dakle. Nitkovi Webba Bescigliae prošle su noći s livade zvane »Dugine boje« protjerali preko rijeke otprilike 200 grla našeg stada A.

— Ukrali? — začuđeno zapita Kid, ali odmah shvati da se zaletio jer njegovo pitanje popratí glasan smijeh prisutnih.

— Ne uzbuđuj se, Luth — umiri ga debeljko. — Tek dva tjedna radiš za nas i zacijelo još nisi čuo da

u ovoj neobičnoj dolini ne postoji pojam »krađa stoke«. Kad god vjeruje da je povoljna prilika, Webb nam redovito odvodi stoku. Ali mi mu na bilo kojem mjestu uzvraćamo dvostrukom mjerom.

Mahony se nasmije i počne objašnjavati svoj plan: — Slušajte, momci. Oko ponoći krenut ćemo prema istoku i jahati dva sata. Kod mjesta »Magareće uho« prijeći ćete rijeku i dotjerati najbolje Webbovo stado.

— To smo pokušali već najmanje desetak puta i uvijek su nas onemogućili — dobaci Kuz zlovoljno.

— Znam to. Ovaj put ćete naići na samo nekoliko momaka i lako ćete ih srediti. Morate samo paziti na vrijeme. U tri sata odjeknut će na Totem Pawlu pucnjava...

— Lažni napad?

— Dakako. Sve mora biti izvedeno veoma brzo, jeste li me razumjeli? Prijeći ćete rijeku, sačekati otprilike petnaest minuta nakon što započne pucnjava, a onda dotjerati stado. Lutheru, ti ćeš preuzeti stvar u svoje ruke, slažeš li se?

— Nemam ništa protiv — kratko odvrati mladić.

— U redu. Stvar je, dakle posve jasna. Hoćemo li baciti karte?

Kid nije opazio kako je debeljko krišom namignuo kaubojima. Oni su spremno odbili da kartaju, jer je tako ranije bilo dogovoreno. Napustili su brvnaru u kojoj su ostali samo Mahony, Sim i Kid.

— Imam samo tri stotine dolara — napomene Kid, misleći na to da nije osobiti majstor u pokeru.

Mahony, međutim, brzo otkloni njegovo kolebanje.

— Ne kartamo zato da bismo pljačkali jedan drugoga, Luth. Osim

toga, sam si kriv što sada umjesto pedeset tisuća imaš samo tri stotine dolara.

— Kako si to saznao?

— Čuo sam priču o tome kako je neki Luther McCluskey na postaji Butte Springs vratio pedeset tisuća dolara što su mu ih bacili u naručje. Zar ne, Sim? Gotovo smo puknuli od smijeha!

Mladiću krv udari u glavu.

— Želio bih vas vidjeti da li biste pucali od smijeha kad bi Race Renahan u rukama držao torbu s novcem za koju ste zainteresirani.

— Čuo sam da si jednako brz kao i on, ako ne i brži — reče Mahony vrebajući ispod oka.

— Znači li to da sam ga trebao ubiti? — uzrujano dahne Kid. No Sim ga brzo umiri svojim blagim propovjedničkim glasom:

— To John nije rekao, Lutheru. Samo se krivo izrazio. Postoji više načina kako treba nekog čovjeka nešto moliti a nekome nešto prepustiti, zar ne, John?

— Započnimo kartati! — Kid odlučno skrenu razgovor.

Mahony i Mulligan značajno se pogledaše. Debeljko izvadi karte i počne miješati.

— Dok je čovjek mlad, ima još veoma mnogo ideala — reče Sim dostojanstveno sklopivši ruke. — Ova je zemlja veoma bogata. Svatko bi mogao imati više nego što mu je potrebno za život i priuštiti sebi mnogo toga. No to može postići samo ako svoj dio otkine od velikog kolača.

Mahony podijeli karte a potom napomene:

— Vjerujem, Sime, da Luth već pouzdano zna sve to i sam.

— Vidiš Luth, Sim i ja smo za godinu dana zaradili dovoljno da možemo kupiti najljepši ranč u Kansasu. A to je ipak nešto, ne misliš li tako?

— Što vi zapravo radite? Zar niste kauboiji Big Jacka?

— Radimo na željeznici — Mahony se glasno nasmije. — Ako ćemo pravo, novac što si ga ti vratio, bio je naš.

— Vi ste članovi Burchove družbe?

— Ja sam Lester Burch.

Kid je kartao šuteći. Izgubivši sav novac ustane od stola.

— Možemo nastaviti drugom zgođom — prozbori nehajno. — Prvi put vidim da netko nosi korice ispod ramena, John. Kako potežeš revolver?

Dvojica razbojnika također ustanu.

— Veoma jednostavno.

Još nije izgovorio do kraja, a Kid već opazi cijev njegova revolvera.

— Nije loše. Čak što više, rekao bih da je bilo prokleta brzo — prizna Kid.

— Imam prijedlog — spomene Sim, dohvati sa stola praznu bocu i postavi je na policu pričvršćenu o grede. — Okrenite se. Ja ću dati znak.

Postavivši još jednu bocu pola metra od prve, Sim počne brojiti.

Dvojica takmičara stajahu leđima okrenuti prema cilju. John je desnicu nemarno zataknuo za pojas hlača, dok je mladić ruke labavo opustio uz tijelo.

Kod »tri« je Sim svu pažnju usredotočio na mladićevu desnu ruku, ali je vidio samo munjeviti pokret i već je prasnuo hitac. Krhotine razbijene boce polete im oko ušiju.

I John se brzo okrenuo. Držao je kolt u ruci ali ga nije usmjerio prema cilju. Na trenutak je zastao kao ukočen. Cijev njegova revolvera bila je uperena u sedlo što je visjelo na zidu, četiri koraka od boce.

— Bilo je to prokleta brzo i precizno — promrsi John.

Sim kimnu i dostojanstveno doda:

— Uvjerem sam da si ti, Lutheru, najbolji strijelac u Sjevernom Texasu. No, to bi trebao vidjeti tvoj otac! Poznavao sam ga. Dobro smo se slagali. Znaš li ti da je taj potez vrijedan više novaca nego što si ikada vidio na kupu?

...

Krađa najboljeg rasplodnog stada bila je težak udarac za Webba Besciglia. Nije, doduše, išlo sve tako jednostavno kao što je pretpostavljao John Mahony.

— Jedan od mojih momaka je ubijen, dvojica su teško ozlijeđena — urlao je Besciglia slijedećeg jutra u Rennahanovoj sobi. — Vi ste šerif. Protivite se da svoje probleme rješavam sam. U redu, poduzmite nešto.

— Želite li da vam ja vratim stado?

— Ne očekujem to od vas. Već ću ga vratiti sam budite uvjereni. Očekujem, međutim, da uhitite tog bijednog strijelca kojega ste objeručke prepustili Big Jacku.

— Na koga ciljate?

— Na tog Luthera McCluskeya, koga drugog! Moji momci jasno su ga prepoznali. Ubio je Georgea Claya, a Davida Prestona nastrijelio u kuk.

— Imate li svjedoke za svoju tvrdnju?

— Dakako, dolje u salunu.

— Podimo.

Rennahan je običavao postavljati pitanja na osobit način. Vec poslije desetak minuta pokazalo se da je veoma teško točno utvrditi tko je jednog Webbovog kauboja ubio, a drugoga ranio u kuk. Webbovi su kauboji samo po načinu na koji su ispaljeni hici zaključili da je to učinio Kid.

— Već godinu dana tučemo se naokolo s družbom Big Jacka — reče Blake Chadwick, poštenjačina, kojega je Besciglia poveo u grad zajedno s Humom Stevensom kako bi što bolje djelovali na šerifa. — Vi zacijelo znate kako je to u kauboja. Ja već po zvuku točno razlikujem pojedina oružja. Jimmyja je, na primjer, pogodio u tijelo svojim revolverom Bliss Murphy. Prva dva hica, međutim, ispaljena su tako brzo jedan za drugim, a njihov zvuk bio je posve tuđ, da je to mogao biti samo taj Luther McCluskey. Osim njega Big Jack u svojoj družbi nema nijednog novog čovjeka.

— Ne kažem da nije tako — prizna Rennahan — ali to ipak ne možemo prihvatiti kao pouzdan dokaz.

— Što namjeravate poduzeti? — zapita Blake Chadwick tiho.

— Ne znam, vidjet ću. Ako je sve točno kao što kažeš, mladić je u veoma nezgodnom položaju.

XV

Doktor Lebehood upravo se svojim jednopregom vraćao od Webba Bescigliae. Posjetio je, naime, ranje-

ne kauboje. Spazivši Rennahana na nogostupu skrene prema njemu i zaustavi umornog konja.

— David Preston teško je ranjen u kuk — poviče s kola. — Izvadio sam mu metak iz zdjelične kosti. Ne bude li imao barem malo sreće, zacijelo će šepati.

— A onaj drugi?

— Jimmy Bailey je pogođen u trbuh. Metak mu je raznio želudac. Sumnjam da će se izvući. Ovo je prokleti grad. Sve je zažarilo srebro, prije nego što je uopće pronađeno, gospodine Rennahane. Idućih dana morate biti i te kako oprezni. Vidio sam na ranču mnoga mrzovoljna lica. Bijes Webbovih ljudi najvećim je dijelom uperen protiv vas.

— Tako? Zato što sam Joea Schiffersa poslao onamo kamo i spada?

— Ne. Jer ste doveli sa sobom mladića koji sada radi i bori se za Big Jacka Broclusa.

— Neće dugo raditi za njega.

Liječnik siđe s kola i nasloni se na ogradu nogostupa. Lice mu je sakrivala sjena širokog šešira.

— Ogorčeni ste što je mladić pao tako nisko?

Rennahan samo klimnu. Spusti ispružene noge s ograde i zamišljeno se zagleda pred sebe. Slijedećeg se trena na ulici pojave četvorica jahača. Laganim su se kasom približavali hotelu. Pri slabom svjetlu petrolejke Rennahan prepozna njihova lica: bijahu to Kid, Tob, Kuz i Pony Dale. Jahači zaustave konje ispred Rennahana.

— Htio bih razgovarati s tobom, Kide.

— Produžite. Doći ću za vama — obrati se mladić svojim drugovima.

Pritjeravši konja kolima sjaši i stane pored liječnika uz ogradu nogostupa.

— Kako ti se dopada novi posao?

— Dobro. Neprestano sam zauzet — odvrati Kid, sretan što je ostao u sjeni nadstrešnice tako da mu Race nije mogao vidjeti lice.

— Slušaj, Kide: ogromna je razlika između ovog i onog posla. Vjerujem da znaš kako u džepu nosim još jednu značku. Ovdje je.

Šerifova otvorena ruka ispruži se iz mraka prema mladiću. Na njoj je ležala blistava značka što na svjetlu petrolejke zasja kao da je od zlata.

— Imam posao — odlučno promrmlja mladić.

Šerif je i nadalje ruku držao ispruženom.

— Ubijati ljude da bi mogao krađati, najgori je od svih poslova, Kide.

Mladić se zagleda u ruku sa značkom. Lice mu je obavijala tama.

— Nisu mi potrebni tvoji savjeti — otrese se na Rennahana i odmakne od ograde. — Ni tvoja značka nije mi potrebna. Ja sam McCluskey. Postoji mnogo toga što me trajno podsjeća na moje porijeklo. Stoga ću ostati ono što jesam.

— U redu, Lutheru McCluskey. Neću te više zvati Kid. Prošle noći ubio si Webbovog kauboja Georgea Claya, a David Preston će, pogođen tvojim metkom, ostati bogalj. Jimmy Bailey je dobio metak Blissa Murphyja u trbuh. Najvjerojatnije će umrijeti najstrašnijom smrću što se uopće može zamisliti. Slušaj, što ću ti sada reći: ta su trojica kauboj bili pristojni, poštenj momci koji su samo obavljali svoj posao i ne-

maju nikakve veze s prijavim ratom što ga vode dvije rančerske obitelji. Stado je ukradeno. Tebe i Bliss prepoznali su Webbovi momci po zvuku pucnja. Da je bilo svjetlije, ti bi zacijelo već bio mrtav, Lutheru.

Rennahan načini stanku koja tešku situaciju u kojoj se našao mladić učini još težom.

— Pretpostavljam da ćeš ostati u gradu. Do sutra ujutro do deset nosit će značku u svom džepu. Do tada možeš doći po nju. Ne učiniš li tako, pribit će je na ovome mjestu na zidu. Ta značka bit će tvoj nadgrobni natpis.

— Ne možeš tako postupati sa mnom — poviče mladić uzbuđeno. — Tako ne. Ja ne želim postati nasljednikom velikog i moćnog Rennahana. Upravo si me opomenuo, a sada ću ja tebe, Race. Ostavi me na miru!

• • •

«Crystal Palace» je ponovno odjekivao od buke i dernjave Big Jackovih kauboj koji su, dobivši svaki posebnu nagradu od po pedeset dolara, slavili poraz Webba Besciglija.

Nije se, međutim, samo mladić promijenio. I na Belli se zamjećivala neobična promjena.

Prije svega, sva se predala zadatku da prilično nesprenog mladića upozna sa stvarima koje su mu bile jednako slatke kao i strane. Nije to činila samo zbog toga što joj je Big Jack platio tri stotine dolara da mladića privuče na njegovu stranu, već i zato što je Luther bio posve drukčiji od svih ostalih muškaraca koje je poznavala.

Otkako je postao predradnik u

Big Jacka, mladić je najprije dolazio samo svaki drugi dan, potom dva puta tjedno, a upravo je malo prije rekao da slijedeći tjedan nikako ne može doći. Znala je odmah da se mladić nje zasitio i da je posrijedi druga žena. Lucie, naravno. Napregnuto je razmišljala kako da ga zadrži, makar samo na kratko vrijeme.

Sada već satima sjedi tu za stolom ispijajući jednu čašu viskija za drugom. Gleda netremice pred sebe ne zapažajući ni djevojku ni bilo kog drugog.

One najneotpornije na piće već je viski bio povalio pod stolove, kad odjednom u salun poput vjetra uleti Webb Besciglia sa svojim ljudima. Prije nego što je bilo tko uspio prisutne opomenuti na iznenadnu opasnost, sijevanje i praskanje hitaca pretvore »Crystal Palace« u pravi pakao.

Međutim, kad su odjeknuli prvi hici mladić je već ležao iza prevrnutog stola. Naglim pokretom povuče k sebi Bellu koja je drhtala cijelim tijelom i otvori vatru na Webbove momke.

Njegov prvi metak odbaci šesir s glave Webba Bescigliae i rančer nestane iza nekog prevrnutog stola.

Kid opazi kako se Tob, pogođen metkom, zabacivši gornji dio tijela prevratio i smirio preko obližnjeg stola. Bliss krikne, zatetura nekoliko koraka salunom, okrene se oko svoje osi i glavom tresne u šank.

Uto Kid opazi kako se iznad stola na trenutak pojavilo rame Webba Bescigliae. Brzo opali i pogodi. Rančer se i nehotice trgne, podigne malo glavu i Kidov ga drugi metak odbaci poput udarca pesnice.

Slijedećeg trena na vratima saluna zaori oštar glas:

— Dosta za danas! Spremite oružje! Dižite se! I vi tamo straga, ili ću naboj dvocijevke sasuti u veliku svjetiljku, a potom na proliveni petrolej baciti šibicu. U tom slučaju nitko neće izići odavde!

Big Jackovi kauboji podignu se teturajući. Osim Kida svakoga je od njih barem okrznuo metak, dok su Tob, Bliss i Kuz poginuli. U protivničkom taboru samo je jedan izdahnuo: Webb Besciglia.

— Sve oružje odbacite u kut! — zapovjedi Rennahan. — Tko smatra da mu je potreban liječnik, može izići. Tako, momci, a sada slušajte dobro: recite svima da je od sutra u podne u ovom gradu zabranjeno nositi oružje. Ustrijelit ću odmah bez opomene svakoga koga zateknem da se ne pridržava odredbe.

Nekoliko muškaraca, lica zgrčenih od boli proguraju se pored šerifa na ulicu. Ostali su opuštenih ramena stajali u salunu. Nitko se nije usuđivao progovoriti ni riječi.

Kid jedini nije bacio revolver i jednako je kao i do sada stajao iza prevrnutog stola. Bell se stisnula pored njega.

— Ono što sam rekao o oružju, vrijedi i za tebe, Lutheru.

Mladić se, međutim, ne pomakne. Osjećao je kako drhti cijelim tijelom, kako mu dim baruta podražuje oči i nos i kako ga izbezumljuje hladan Rennahanov pogled.

— Imaš tri sekunde, Lutheru! Ne priđeš li poslije tog vremena bliže i ne predaš revolver, ubit ću te!

— Pokušaj! — prodere se mladić tako da su ga čuli i na ulici.

Ni sam nije bio svjestan što se to

s njim odjednom događa. Nikako nije želio pucati u Rennahan! Uopće nije htio pucati! Ni u koga! Odjednom je iz temelja promijenio mišljenje, a da nije znao kako se to desilo ni kako da to izmijeni.

Bell ga obim rukama zgrabi za rame i poviče:

— Ne pucajte, šerife! On ne može potegnuti revolver, čvrsto ga držim. Molim vas, ne pucajte!

Mladić se zagleda u djevojčino od straha izobličeno i suzama natopljeno lice. Nisu ga, međutim, ganule njene suze. Osjećao je samo sažaljenje.

— Dođi, Bell, umiri se! Ne brini. Sve je u redu. Odvest ću te u tvoju sobu. — Na tren pogleda Rennahana koji je stajao nepomičan poput stupa.

— Smatraj kao da je i moj revolver tamo u kutu — mirno reče Kid.

Rennahan klimnu.

Mladićevi i djevojčini koraci bili su jedini šumovi što su tog trenutka ispunjavali salon.

XVI

Idućeg jutra točno u deset Rennahan je izašao pred hotel držeći u ruci čekić. Polagano je iz džepa izvadilo značku šerifa i snažnim je udarcima pribio na zid.

Deset minuta poslije stupi u Cruizerovu radionicu. Stolar je upravo bio završio natpis: »Posljednji pozdrav od...«. — On već leži unutra, šerife. Nisam mislio da bi naprasiti Besciglia mrtav mogao izgledati tako miroljubivo. Imam dasake samo za još jedan lijes. Morat ću nabaviti nove. Tob, Bliss i Kuz dobili su ono što su i zaslužili. Uistinu se tome veselim.

— Uzmi tri daske i napiši ovo ovdje. Prikucat ćeš po jednu dasku na svakom kraju ulice, a jednu na »Crystal Palace«.

Cruizer primakne očima cedulju što mu ju je pružio Rennahan.

»U ovom gradu najstrože je zabranjeno nošenje ručnog vatrenog oružja. Tko se ne bude pridržavao zabrane, snosit će posljedice. Pri dolasku u grad oružje treba predati u hotelu »Cosmopolitan«.

Jeffrey Horace Rennahan, oblasni šerif Council Shawka, prvi opunomoćeni US-savezni šerif za Teksas i sudac okruga Amarillo.*

Cruizer klimnu i obeća da će učiniti kako je šerif zahtijevao.

Beli Cahony sjedila je u svojoj sobi poput preplašene kokice.

Rennahan joj se približi.

— Da li je preko noći ostao u vas? — priupita djevojku.

— Jest. Nisam ga još nikad vidjela tako nemirnog. Vi ste pribili značku. Znači li to da ćete me sada odvesti u Fort Worth?

— Prije nego što vam na to odgovorim, želio bih od vas saznati zašto mu ove noći niste rekli istinu!

— Htjela sam to! — poviče djevojka sva očajna. — Neprestano sam pokušavala. Nisam, međutim, mogla. Bio je posve drukčiji nego inače. Tako sumorno raspoložen. Jednostavno sam ga se plašila. Što da radim? — zavapi Bell.

— Odjašite na ranč i sve mu ispričajte.

— Kad sazna istinu, bit će to strašan udarac za njega.

— Ništa se više ne može promijeniti. Da je do svega ovoga došlo, krivi ste jednako kao i vaši »prijatelji«.

— Dobro. — Djevojka ustane. —
Poći ću i sve mu reći.

Sedam sati poslije Bell skoči sa svog ismorenog konja, požuri u hotel i odahne ugledavši Rennahana kako sjedi u blagovaonici.

— Luth više nije na ranču! I Big Jack je nestao. Sa svojom je sestrom rano jutros odjahao u Amarillo. Odatle će željeznicom za Tascosu — ispriča djevojka gotovo u jednom dahu.

— A Kid nije s njima?

— Na, gospodine Rennahan. Bila sam u spavaonici kaubojja. Dan i Hitch ranjeni su jučer u noge. Zatekla sam ih tamo i oni su mi rekli da su Lutha veoma rano odveli John Mahony, Jake Cruz, Sim Mulligan i Cap Burger.

— John Mahony?

— Da — gotovo krikne djevojka.

— John Mahony je zapravo Lester Burch, razbojnik.

...

Bio je puki slučaj da su John Mahony i Sim Mulligan proveći noć na ranču Big Jacka.

— Kakvi su tvoji odnosi s mladicom? — zapita Big Jack Johna Mahonyja.

— Duguje mi već tisuću pet stotina a Simu točno tisuću dolara. Lukasti momak čudnih shvaćanja jamči da će sutra poslije podne vratiti nam novac. Znaš li pouzdano da se radi o dvadeset tisuća dolara?

— Kakvo glupo pitanje — promrmlja Big Jack ljutito. — Morali biste već jednom shvatiti da u našeg čovjeka u Amarillu možemo imati puno povjerenje. No dobro. Vrijeme je da se momak iskaže. Mogao bih mu sljedećih dana dati zadatak da sredi Webba. Rennahan

će ga u tom slučaju ganjati i Lutheru neće preostati ništa drugo nego da nam i šerifa skine s vrata. — Big Jack se nasmjehi svojoj sestri koja mu zapravo i nije bila prava sestra. Lucie je, naime, bila kćerka prve žene njegovog oca. — Za dva tjedna nisi ga još uspjela potpuno odvratiti od njegove Belle.

— Ostavi se budalaština, Jack! Znaš i sam veoma dobro da ga čvrsto držim u šaci. Momak u Belle traži ono što mu ja ne mogu i ne želim dati. Za neke stvari mi je odviše zelen.

Prisutni se iznenađeno trgnuše uznemireni pucnjavom i vikom što iznenađa odjeknu dvorištem ranča. Malo je nedostajalo da Big Jack pripuca na vlastite ljude. Kad je napokon dočuo da je Webb Basciglia ubijen, bio je sav izvan sebe. Momci su mu neprestano morali ponavljati kako je Webb pao i kako je mladić gotovo ustrijelio i Rennahana.

— Sutra ujutro poći ću u Tascosu — klične većio rančer — i izvore prenijeti na svoje ime.

— Išlo si reći na naša imena — dohaci mu Lucie.

— To je isto.

— O ne, Jack. Nije to posve isto. Dogovoreno je da tobi pripadnu dvije trećine, a ja dobijem jednu.

— No dobro, Lucie! Nećemo se sada svađati zbog toga.

— Želim samo čiste račune.

Jack je silio da poču spavati, budući da je do izlaska sunca ostalo samo nekoliko sati.

Nije, međutim, opazio kako je John Mahony namignuo Lucie koja je odmah pošla za njim napolje. Sjeli su na klupu ispod bukve što je rasla u dvorištu ranča.

— Sto hoćeš, John? Budi kratak, jer sam strahovito umorna.

— Vjeruješ li da će ti Jack dati tvoj dio?

— Morat će.

— Misliš? Pretpostavimo da se vas dvoje nađete sutra poslijepodne pred službenikom gruntovnice i Jack prenese »Četiri izvora« na svoje ime. Sto tada, Lucie?

— Tada, tada ću...

— Ostat ćeš bez svoga dijela i jedino ćeš se moći lupati po glavi.

— Sto da radim?

— Ja ću načiniti ugovor po kojemu mojoj ženi pripada polovica svega što posjedujem. U ugovoru ću napisati da moja žena i ja posjedujemo »Četiri izvora« kao zajedničko vlasništvo.

— A Jack? — šapne Lucie preplašeno, jer je slutila kamo John smjera. Odjednom joj je postalo hladno.

— Pazi, Lucie. Sve je posve jednostavno. Sutra poslije podne u dva sata napast ćemo vlak na »Davo-ljem prijevoju«. Već je sve dogovoreno. Ti ćeš sa Jackom sjediti u zadnjem vagonu. Jack će ispaliti nekoliko metaka na »razbojнике«. Sve je potanko dogovoreno. Isto tako dogovoreno je da mi mecima razorimo nekoliko prozora. Jedan metak može lako zalutati, zar ne?

— Ti si pravi vrag.

— Ne, samo radim promišljen! To je sve. Nas dvoje ne trebamo se zavaravati. Znaš dobro kako bi Jack na moje mjestu učinio isto. Dakle, odluči se.

— A tko kaže da i ja jednog dana neću završiti poput Jacka?

— Tvoj razum. Ja, doduše, imam hrpu novaca, a sa srebrom ću postati milijunaš, ali mi je potrebna

žena. Znaš dobro da sam oduvijek želio upravo tebe.

Lucie se na trenutak zamislila.

— Dobro — reče odlučno. — Napiši u ugovoru kao što si rekao. Ali još nešto, John. Napisat ću sve što znam o tebi i pismo poslati odvjetniku koji će ga proslijediti na pravo mjesto, umrem li ja iznenada. Je li ti pravo, John? To je moj uvjet!

— Jedini? — procijedi John.

— I da smršaviš barem deset kilograma, inače mi uistinu nećeš biti po volji.

XVII

Do ureda gruntovnice u Tascosi sve se odvijalo po planu.

Lucie i Big Jack dojahali su u Amarillo i popeli se u zadnji vagon vlaka.

Mladić je u devet sati stigao do kolibe gdje su ga John i ostali već čekali spremni. Tu je uzjahao svježeg konja i zajedno su krenuli dalje. U jedan sat stigli su do »Davo-ljeg prijevoja«.

Polu sata odmora dobro je došlo i jahačima i konjima. Članovi razbojničke družine nestrpljivo su očekivali dolazak vlaka. Napokon se iza zavoja ukaže lokomotiva a za njom vagoni. Dašćući i klopajajući vlak je teško savladavao uspon. Kid ludom smionošću skoči na lokomotivu i prisili starog strojovođu da zaustavi vlak.

Ostali su prema dogovoru obavili svoj dio posla i naboj baruta ubrzo raznese vrata željeznog ormarića u kojemu se nalazio novac. Nije doduše bilo dvadeset, nego samo petna-

est tisuća dolara, no John se zbog toga nije uznemirivao. Nije ga smetalo ni to što je Big Jack, prezirući smrt, otvorio prozor vagona i divlje počeo pucati u zrak.

Pogođen metkom u glavu Big Jack nije nikad shvatio što se zapravo dogodilo.

Maskirani razbojnici nestali su za tren oka i vlak je, lakši za sadržaj čelične blagajne, nastavio vožnju.

Dok su Kid i ostala trojica na brežuljku u blizini Tascose bratski dijelili plijen, John Mahony je, naklonivši se dostojanstveno, pomogao Lucie sići iz vagona iz kojega su dva željezničara iznijela mrtvog Big Jacka Brociusa i položili ga na pripremljena kola.

Lucie je lica potresenog od žalosti sklopila ruke, jecajući šapnula prometniku u uho neku uputu i uhvativši pod ruku debelog Johna krenula u grad.

A tada je u uredu gruntnice došlo do praskala...

John i Kid ponovno su se sreli pred gruntnicom. Gledali su se širom otvorenih očiju misleći samo na — Rennahanu!

Drugo ime za njih dvojicu u tom trenutku nije bilo zanimljivo.

Našavši se s ostalim članovima družbe, John je samo rekao da je neki idiot greškom ubio Big Jacka Brociusa i da od srebra neće biti ništa. Vlasnik »Četiri izvora« zove se — Rennahan.

Stigli su slijedećeg dana u deset. Odmarali su se do sedam sati uvečer. Ustali su i John je počeo rastavljati i čistiti revolver. Svi ostali, osim Kida, slijedili su njegov primjer.

— Moramo ga svi zajedno opkoliti i odmah pucati — objasni John.

— Bez mene — reče Kid mirno. — Ne računajte sa mnom. Ni danas, ni bilo kada.

— Zanimljivo — promrsi Cap Burger. — Što namjeravaš, ako se smije pitati? Kad netko nešto takvo kaže, ostali moraju biti sigurni da se odjednom neće pojaviti na protivničkoj strani. Možda si tako odlučio budući da Rennahan ne sluti što nu spremamo?

Mladić samo klimnu. Priđe klupi u kutu, ispruži se na nju i zagleda u strop.

Mjesec je, žut poput limuna, plavio vedrim nebom obasjavajući svojim svjetlom kraj. John Mahony i njegova družina laganim su kasom dojahali do grada.

Prvo što je John opazio kad su stigli do prvih kuća, bio je natpis obješen točno ispod svjetiljke. Pročitavši ga John se najprije poluglasno nasmije, a onda se odjednom uozbilji.

— Nova je ideja bolja nego naš plan! Slušajte. Skinut ćemo natpis. Chico će ga odnijeti Rennahanu. Sačekat ćemo šerifa u »Crystal Palace« i poslati ga na put u vječna lovišta.

Prije nego što su se ostali stigli izjasniti, već se natpis našao u Johnovoj ruci i on potjera konja.

Ispred hotela »Cosmopolitan« razbojnik klizne iz sedla, a ostala trojica odjašu dalje.

Chico je sjedio u hotelskoj konjušnici i s mačcu za kožu mazao sedlo.

— Evo ti srebrni dolar, Chico. Za deset minuta odnesi ovaj natpis gospodinu Rennahanu i rici mu da ga Roke Goldstein čeka u »Crystal Pa-

laceu«. Jesi li zapamtio ime? Roke Goldstein.

— Si, si senjor! — žurno odvrati mali Meksikanac.

Razbojnici nisu zapazili Bellu Cahony jer je stajala u sjeni nadstrešnice. Srce joj je snažno udaralo. A oni su mislili samo na to da će se za deset minuta naći oči u oči sa čovjekom kojega su se svi plašili kao kuge.

— Da dovedem nekoliko djevoja-ka? — zapita točitelj u salunu umorno žmirkajući očima, ali mu John dađe znak da se udalji.

— Ne, zasad nam nisu potrebne djevojke. Možda za pola sata. Odlazi i pojavi se ponovno tek kad te budemo zvali.

Točitelj se žurno udalji.

— Hajde, Jake — prosiće John — sakrij se tamo iza glasovira i pucaj čim se Rennahan pojavi. A ti, Cap, odvedi brzo Jakeova konja. Rennahan je lukaviji nego čopor lisica. Požuri! Za deset minuta bit će ovdje!

Jake, kojega je spopao jak kašalj, s revolverom u ruci stane iza glasovira, gotovo jednako visokog kao što je bio i sam.

— Nastoj zatamiti taj svoj prokleti kašalj kad se pojavi Rennahan. Tako, Sim donesi tri čaše! Sjest ćemo za onaj stol tamo. Ostanite posve mirni. Čim Jake pripuca, bacit ćemo se pod stol i pucati dokle god budemo imali metaka. Taj Rennahan je žilav poput mačke.

Cap se ubrzo vrati. Samo klimnu i potom sjede na svoju stolicu. Kad su napolju odjeknuli koraci, John i njegovi razbojnici izmijeniše poglede. Koraci su bili čvrsti i mirni a

približavali su se »Crystal Palaceu«.

Jake se sagnu i gotovo sasvim nestade u sjeni glasovira.

Koraci se približe vratima i ne zaustavljajući se produže nogostupom, postajući sve tiši. Potom se sve opet smiri.

Na Johnovom čelu izbiše sitne kapljice znoja.

Odjednom se na ulici ponovno začuše koraci. Odjekivali su sa suprotnog nogostupa a bili su oštri i odlučni. Ispred »Palacea« iznenada utihnuše. Čulo se samo tiho zveckanje mamuza.

Četvorica razbojnika znala su da vani stoji Rennahan.

Pokretna vrata saluna rastvore se uz glasan tresak i sklope iza visokog mršavog muškarca odjevenog u crno odijelo.

Rennahan!...

Nedugo iza četvorice razbojnika i Kid je napustio brvnaru. Nije zapravo znao kamo da krene. U džepu je imao pet stotina dolara.

Izgledalo je kao da ga neka tanka, nevidljiva uzica vuče prema gradu. Nipošto, međutim, nije htio tamo. Zapravo ga više ništa nije privlačilo u grad, samo ga je odjednom spopao neki unutarnji nemir kojega nikako nije mogao objasniti.

Razbojnici su hladnokrvno ubili Big Jacka! Već odavno nije vjerovao da je stado koje su otjerali s Webbova pašnjaka pripadalo Big Jacku.

Odjednom su se pojavile sumnje.

Billy ga je u početku gnjavio i njih dvojica su uz piće sklopila neraskidivo prijateljstvo. Ali od onoga dana kad je Kid prihvatio posao

u Big Jacka, Bully se više nije pokazivao.

Mladiću također nisu promakli neprijazni pogledi kojima su ga primili kauboiji Big Jacka.

Mislio je najprije da s njima treba biti ljubazan pa će se njihov odnos prema njemu izmijeniti. Vjerovao je da će vrijeme pokazati kako je u pravu. Ali tada je shvatio da na ranču postoje dvije različite grupe ljudi. Članovi jedne bili su priznati prijatelji rančera i razbojnika Lestera Burcha, a pripadnici druge nikada nisu jahali zajedno s njima i samo su rijetko i nerado razgovarali s njima.

Mladić nije mogao zaboraviti kako je Rennahan stajao u „Crystal Palaceu“, visok i nimalomljiv poput stoljetnog hrasta.

Neprestano je vidio pred sobom njegove mirne i hladne sive oči, svjetlucavu cijev parkerice. Rennahanove riječi, koje nikada neće zaboraviti, svejednako su mu odzvanjale u ušima:

— Imaš tri sekunde, Lutheru. Ne predaš li za to vrijeme revolver, ubit ću te!

Čudno kako se i najsuroviji momci pred tim čovjekom pretvaraju u krotke ovčice. Tako je bilo u La Junti, u Springfieldu a i u Council Shawku.

Suprotnost Rennahanu bio je Big Jack. Zapravo svi koje je Kid upoznao u toj dolini bili su dvoilčni i prepređeni. Čak je i Lucie, koja ga je očarala svojom ljepotom i koju je obožavao, bila prema njemu tako susretljiva i ljubazna s određenim ciljem.

Kako neki grad može mirno živje-

ti kad je u njemu šerif čovjek poput Rennahanai

Zanijet razmišljanjem Kid ne opazi da je i on gotovo stigao do grada. Onda iznenada pred njim izrone krovovi prvih kuća. On zaustavi konja.

Stajao je na početku ulice. Neka prilika trčala je prema njemu. U gradu zapraskale potmulci hici.

— Kidel! Napokon! Ubit će ga, Kidel! Moraš mu pomoći!

Hitrim pokretom Kid povuče Bell k sebi u sedlo i mamuzne konja.

— Sve je bila laž — poviče djevojka, a njezine riječi nošene vjetrovom poput udarca čekića zazvoniše u mladićevim ušima. — Big Jack me je potplatio! Bully, Tob, svi su bili potplaćeni da te odvrate od Rennahana, da ga jednostavno ostaviš na jeditu! Hitjeli su od tebe nađiniti razbojnika. Hitjeli su da ti ubiješ Rennahanai! Trebao si postati njegov ubojica. Kidel! Pomozi Rennahanu, inače će ga ubiti!

U „Crystal Palaceu“ su grmjeli revolveri. Kid se baci iz sedla, dočeka se na ruke i noge, prevrne se i brzo ustane s revolverom u ruci.

Uto se rasklope pokretna vrata i zgrčeno prilika muškarca odjevenog u crno zatetura na nogostup. Tiho i bolno jecajući udari u stup. Čovjek je jednom rukom držao revolver čiji je otporac neprestano tupo udarao u puzan bubnjić. Drugom rukom obuhvati stup, potom kliznu prema tlu a onda ruku odmaknu od grede. Osovi se na klecave noge, zatetura dva koraka na ulicu, stade, zaljulja se poput trske na vjetru, ali ostade na nogama. Teško je disao naprežući se da se održi na nogama i — uspijevao. Stajao je.

Bijaše Rennahan.

Kid ga jednom rukom obuhvati oko ramena. U drugoj je držao revolver čekajući što će se dalje dogoditi.

Pokretna vrata saluna ponovo se rasklope. John Mahony, kojemu je iz široke rane na glavi tekla krv niz lice i u oči, zatetura do ruba nogostupa. U svakoj ruci grčevito je stezao revolver.

Trenutak poslije vođa razbojnika ugleda dvojicu na ulici. Ali prije nego što je stigao podići svoje revolvere, zagrmi mladićev kolt ispod Rennahanovog desnog ramena i smrtonosni meci polete prema Johnyju Mahonyju. Kao udaren šakom vođa razbojnika se okrene zatetura prema zidu, urlajući od bola ponovno se odbije od njega, udari u ogradu, zgrči se i sklopča na tlu.

U posljednjem trenutku Kid opazi da se još jedna prilika, teško dišući, provlači kroz vrata. Tišinu noći naruši grčevit, isprekidan kašalj.

Jake Cruz dobio je u salunu metak u trbuh. Podigne ruku i uperi revolver u Rennahana koji se uzalud pokušavao pokrenuti.

Nakon što je mladić ispalio zadnja dva hica iz revolvera, a Jake glavom udario u nogostup, nastala potpuna tišina.

Kid je jedva držao u naručju visokog šerifa kojemu je glava klonula na prsa.

Zataknuvši u korice revolver iz kojega se još dimilo, mladić podigne Rennahana na rame i požuri u hotel »Cosmopolitan«.

— Dovedi liječnika, Bell! Zaboga, dovedi ga brzog! — poviče Kid sav izvan sebe...

Premda je Rennahan izgledao loše, doktor je utvrdio da će preživjeti. Četiri metka nanijela su mu teške ozljede, ali će nesumnjivo preživjeti.

Mladić se po prvi put veselio kao malo dijete privukavši k sebi liječnikovu glavu poljubio ga je u čelo, tako da se ovaj pitao nije li mladić sišao s uma.

Stari Yepposock progura se kroz vrata saluna.

— Hi-hi-hi — naceri se Ballardu te ispruži ruku — ovdje je Frank! Pogledaj ovaj grumen, to je srebro, čisto srebro!

— Znam — odvrati Ballard zlovoljno i odmakne u stranu starčevu ruku.

— Ništa ti ne znaš, hi-hi-hi. Baš ništa ne znaš. Znaš li gdje sam tga našao? Hi-hi-hi... prije petnaest godina u Tombstone! Hi-hi-hi!

Ballard s naporom pramuca:

— Prije petnaest godina?

— Hi-hi-hi! Oduzeli su mi ranč, otjerali diecu i rastierali moje poljatelje. Tada sam našao srebro! Hi-hi-hi! Na »Četiri izvora«... hi-hi-hi. Srebro iz Tombstonea, Frank! A oni su se međusobno poučitali, Frank! Nestajali su jedan za drugim, zbog srebra. — Hi-hi-hi!

— Onda... onda, dakle, na »Četiri izvora« nema srebra?

— Isto toliko koliko i u tvom irskom gulašu, Frank, hi-hi-hi!

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO« -

60. L. L'Amour: KLAN SACKETTOVIH
61. D. Dean: OSIŠANA OSVETNICA
62. D. Dean: VATRENA OSVETA
63. J. Gilmore: LOV NA SVJEDOKE
64. C. Hunter: ALI TADA SE POJAVIO SAM
65. F. Glaser: VRIJEME OBRACUNA
66. F. Short: NI PAKAO ME NEĆE
67. R. Ullman: JACKSONOV KLAN
68. G. Lord: TAJNI TOVAR
69. W. O'Connor: STOTINU DANA PAKLA
70. F. Short: SKINITE HULJU IZ SEDLA
71. A. C. Morgan: REVOLVERAŠI SU ČEKALI
72. L. L'Amour: BRAĆA SACKET
73. H. Werner: ZLOČIN OTACA
74. L. Waller: U OLOVNOJ OLUJI
75. C. Martin: IZASLANICI PAKLA
76. R. McLeod: TEŽAK PUT DO MEKSIKA
77. R. Hogan: OVAJ GRAD PRIPADA JESSUPOVIMA
78. S. C. Lawrence: TEKSAŠANIN
79. Paul Evan Lehman: PAKAO U NOVOM MEKSIKU
80. H. S. Sharon: DRUŽINA SMRTI
81. L. Ernenwein: SNJEŽNI JAHACI
82. L. L'Amour: UTAH BLAINE
83. F. Short: ZASTITNIK IZ TEKSASA
84. Hal Warner: LESINARI TONTO BASINA
85. John Gilmore: PAKLENA PJESMA PUSTINJE
86. William O'Connor: DVOBOJ S PRIJATELJEM
87. Al Cody: NA STRANI INDIJANACA
88. Jim Sheridan: NAMAMI VUKOVE U ZAMKU
89. H. S. Sharon: SMRTI U SUSRET
90. H. S. Sharon: ĐAVOLJI RANČ
91. Clay Hunter: USAMLJENIK S RIO BRAVA
92. Robert Ullman: MOHIKANINA DRUŽBA
93. H. S. Sharon: LOV NA DOLAR
94. Robert Ullman: ŠANSA ZA BENA
95. Shepard Rifkin: PUT KINGA FISHERA
96. L. L'Amour: DOLINA MIRA
97. H. Hatton: KONJANICI IZ PAKLA
98. B. Arthur: DVA REVOLVERA
99. Dudley Dean: TVRD ORAH
100. D. B. Newton: POVRATAK OSVETNIKA
101. H. S. Sharon: OSVETA BUNTOVNIKA
102. H. S. Sharon: PLJAČKA U LOS ALAMOSU
103. J. T. Edson: ČOVJEK KALIBRA 44
104. Matt Chisholm: POBJEDA MCALLISTEROVIH
105. Lee Martin: ZLODUH SANTA RITA
106. Robert Ullman: KOLORADO KID

U PRIPREMI:

107. Bill Fargo: OTMJENI PLJAČKAŠI

KOD VAŠEG PRODAVAČA NOVINA

**BIBLIOTEKA KRIMINALISTIČKO
— LJUBAVNIH ROMANA**